

LESU ZDAR

4/08

Implementace systému managementu nákupu

Představení nové značky naší společnosti

Hospodářské výsledky lesních správ a závodů

Přestavba smrčín severní Moravy

- 3 úvodní slovo
- 4 implementace systému managementu nákupu
- 6 představení nové značky naší společnosti
- 7 hospodářské výsledky lesních správ a závodů
- 10 tři lyžařské události
- 12 Kinematovlak
- 13 přestavba smrčín severní Moravy
- 16 Velký Blaník, rezervace se spícími rytíři
- 21 zapište si do diáře
- 22 internetová encyklopedie BioLib
- 23 záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky
- 24 výstava o lesích a lesnících nebyla nuda
- 25 brouci vázaní na dřeviny
- 28 s lesníky v údolí a horách Ostravicka
- 31 beskydskou přírodou až k historii
- 32 papír, pero, inspirace...
- 34 námluvy v ptačí říši
- 36 fotosoutěž leden–březen 2008
- 37 keltský horoskop a křížovka
- 38 pojďte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou
- 39 pro inspiraci ke kolegům do Saska

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové,
tel.: + 420 495 860 217, + 420 724 524 064, fax: + 420 495 262 391, e-mail: lesuzdar@lesy.cz

Vydává: Lesy České republiky, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8, IČ: 42196451,
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416, ISSN 1214-4835

Redakční rada: Předseda: Ing. Jaromír Latner, CSc.

Členové: Ing. Kamil Bjaček, Ing. Libor Dostál, Ing. Jan Ferkl, Ing. Vlastimil Hudeček, Mgr. Richard Kotásek,
Ing. Václav Lidický, Ing. Zdeněk Mařík, Ing. Zbyněk Rauš, Ing. Jiří Silvestr, Ing. Jan Sovák, Ing. Pavel Starý,
RNDr. Jiří Stonawski, Ing. Libor Šešulka, Ing. Antonín Šimek, Ing. Vilém Uher, CSc., Ing. Josef Vlášek,
Ing. Petr Zvolánek

Redakce: Ladislava Řehounková

Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.

Redakce si vyhrazuje právo krácení příspěvků.

Sazba: Studio Marvil

Tiskne: Casus Direct Mail, a. s. Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce.

(Uzávěrka příštího čísla 2. 5. 2008)

úvodní slovo

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

loňský rok byl ve znamení Kyrilla a jeho řešení. Letošní rok ovlivní vichřice Emma. Její síla našťastí nebyla tak velká jako síla Kyrilla, takže rozsah škod je přibližně třetinový. S trochou nadsázky by se dalo říci „trochu větší běžná kalamita“. Bohužel současné počasí je nadále velmi nestabilní a nelze vyloučit, že tato kalamita není poslední.

— Pokračuje tedy souběh negativních faktorů podobně jako v loňském roce, navíc násobený odbytovými problémy a poklesem cen dříví. To nepochybně ovlivní situaci v ochraně lesa proti kůrovci. V loňském roce došlo k očekávanému nárůstu kůrovcového dříví a tím i kalamitního základu, který je tak srovnatelný s první polovinou devadesátých let. Věřím, že i přes výrazně zúžený manipulační prostor se nám tuto situaci podaří zvládnout a podstatnému nárůstu kůrovců zabránit.

— Dosavadní průběh zimy je podobný tomu loňskému. Naštěstí po vysokých teplotách na konci února došlo k ochlazení a tím i k opoždění nástupu jara. Srážky posledních dní alespoň trochu sníží vláhový deficit, což je příznivé nejen pro ochranu lesa proti kůrovci, ale i pro zalesňování. Bylo by dobré, aby toto počasí vydrželo a příroda nám také pomohla. Snad se ledoví mužíci nepřihlásí v plné síle a pozdní mráz nezpůsobí další škody.

— Rovněž se nemohu nezmínit o dalších provozních problémech. V letošním roce, poté, co se původní provozní software dostal na hranu udržitelnosti, dochází k zavádění nového programu MVO. Na rozdíl od dosud používaných předchůdců je postaven na podporovaném databázovém systému a je proto předpoklad jeho dalšího rozvoje. Ačkoli se vyvíjel přibližně dva roky, došlo v minulém roce k několika rozhodnutím, která jeho vývoj neplánovaně zpomalila. Chtěl bych se proto touto cestou svým kolegům omluvit za problémy, které s jeho zaváděním mají, ale doufám, že se je podaří v co nejkratší době vyřešit a v budoucnu jeho pozitiva výrazně převáží nad dočasnými problémy.

— Na závěr mi dovolu popřát všem pevné nervy a úspěšné překonání všech problémů, které nás čekají.

Ing. Ladislav Půlpán

implementace systému managementu nákupu

Implementovaný systém managementu nákupu zajišťuje sběr potřeb v jednotném systému napříč celou strukturou podniku Lesy České republiky, s. p. (dále jen LČR). Usnadňuje a podporuje jejich posuzování a následné určování způsobu realizace budoucích veřejných zakázek.

VÝVOJ V OBLASTI NAKUPOVÁNÍ V LČR

Od roku 1992, kdy byl podnik LČR založen, nebyla oblast nakupování v LČR samostatně řešena a ani tato potřeba nevyplynula ze žádné v té době platné legislativy. Nakupování zajišťovaly jednotlivé organizační jednotky (OJ) samostatně, v rámci svých schválených rozpočtů.

— Dne 1. 5. 2004, kdy vstoupila ČR do EU, nabyl účinnosti zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Jednoznačné určení, zda se podnik LČR tímto zákonem má řídit, nebo nemá, bylo komplikováno řadou dílčích rozhodnutí ÚOHS s často protichůdnými odůvodněními, zda podnik LČR je, nebo naopak není veřejným zadavatelem. V polovině roku 2006 potvrdil ÚOHS, že státní podnik LČR je veřejným zadavatelem dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

VZNIK PROJEKTU

Ve druhé polovině roku 2006 management podniku rozhodl zahájit přípravu projektu managementu nákupu LČR, jehož hlavním cílem je zajištění právní, informační a procesní jednotnosti managementu nákupu na všech OJ podniku LČR. Zejména se jedná o soulad se zmíněným zákonem č. 137/2006 Sb.

— Projekt byl zahájen v roce 2007 a byl rozdělen do tří projektových etap. Realizací projektu byl pověřen nově vzniklý Odbor managementu nákupu ve spolupráci s externím dodavatelem. Celý systém byl navržen a vyprojektován, dále byla řešena celá řada dílčích problémů, například vyhotovení jednotného celopodnikového číselníku nakupovaných položek nebo příprava sofistikované SW podpory systému. V březnu tohoto roku byla zahájena implementační fáze projektu. S projektem byli seznámeni a proškoleni klíčoví uživatelé, kteří již v těchto dnech vkládají do SW aplikace potřebná data za jednotlivé OJ.

— Rádi bychom využili i této cesty k poděkování všem

pracovníkům celého podniku LČR, kteří již byli nebo jsou v systému zapojeni a spolupracují při jeho implementaci.

— Díky výrazné podpoře současného vedení LČR byl projekt managementu nákupu akcelarován, což umožnilo jeho reálnou implementaci do praxe.

VÝCHODISKA A ŘEŠENÍ PROJEKTU

Základním východiskem pro navržení celého systému je skutečnost, že z pohledu zákona č. 137/2006 Sb. jedná podnik LČR jako jediný subjekt. Podnikové ředitelství v Hradci Králové, ale také ostatní OJ na území celé republiky jsou nositelem jednoho společného identifikačního čísla (IČ). Podnik LČR a všechny jeho OJ jsou tedy z pohledu legislativy jedním veřejným zadavatelem. Z toho vyplývá potřeba jednotného posuzování budoucích veřejných zakázek (nákupů) v rámci celého podniku LČR. Tato skutečnost je přitom rozhodující pro správné určení předpokládané hodnoty veřejné zakázky (VZ). Podle předpokládané hodnoty VZ je totiž dále určován příslušný způsob uzavření smlouvy, čili volba příslušného druhu výběrového řízení. Chybné určení postupu je přitom nejčastějším prohřeškem veřejných zadavatelů vůči zákonu o veřejných zakázkách. Často je toho příčinou právě chybné určení předpokládané hodnoty VZ. Nákupy, které by měly být vysoutěženy v rámci jedné VZ, jsou tak zadány jednotlivě, přičemž výběrová řízení probíhají způsobem, který této předpokládané hodnotě VZ neodpovídá. Jednotné „centrální“ posuzování budoucích potřeb a určování předpokládaných hodnot VZ v rámci LČR (jednoho IČ) je tedy klíčem k zajištění legislativní správnosti průběhu veřejných zakázek.

— Proti této objektivní potřebě „centralizace“ informací působí naopak potřeba decentralizace odpovídajících kompetencí jednotlivým OJ. Odpovědní zaměstnanci, kteří na celém území republiky zajišťují řádný chod

a provoz lesnické výroby, obchodu nebo správy majetku LČR, musí dennodenně přijímat řadu důležitých rozhodnutí. Mezi nimi jsou také rozhodnutí o nákupu služeb nebo materiálu potřebných pro zajištění běžného provozu nebo pro rychlé řešení mimořádných situací.

— Implementovaný systém managementu nákupu proto zajišťuje sběr potřeb v jednotné struktuře napříč celým podnikem LČR, jejich posuzování a následné určování způsobu realizace budoucích VZ. Jednotliví odpovědní zaměstnanci na všech úrovních řízení naopak ze systému obdrží informace, jakým způsobem mají postupovat při zajišťování (nakupování) konkrétních potřeb, aniž by předtím museli například studovat zákon o veřejných zakázkách. Kromě toho obdrží rovněž aktualizované postupy na zadávání zakázek malého rozsahu (do 2 mil. Kč), které má každý veřejný zadavatel možnost přizpůsobit svým vlastním, mnohdy jedinečným podmínkám.

— Systém managementu nákupu při splnění legislativních požadavků s sebou přináší vnitřní organizační opatření, rozdělení odpovědnostních a rozhodovacích kompetencí, sledování a předvídání nákupních potřeb, odhadování cen před vyhlášením VZ a podobně. Vzhledem k tomu, že oblast nakupování nebyla v dřívějších letech jednotně metodicky spravována, bylo potřeba ji celou kompletně nově navrhnout, nastavit a postupně zavést tak, aby zákonné požadavky mohly být splněny co nejdříve a nebránily tomu nevyřešené vnitropodnikové vztahy a nedostatek marketingových či jiných dalších informací, potřebných ke správnému rozhodování v nákupních procesech.

VÝZNAM PROJEKTU

Hlavním přínosem zavedení systému managementu nákupu do podniku LČR je kromě splnění legislativních

požadavků i zajištění schopnosti organizace postupně sledovat a měřit místa i objemy spotřeby materiálu nebo služeb a postupnými racionalizačními opatřeními, která budou přijímána v zavedeném systému; dále snižovat náklady na provoz podniku a přispívat tím ke zvýšení jeho celkové ekonomické efektivity.

— Mnohdy negativní medializace LČR v minulých obdobích, která byla v drtivé většině zaměřena na problém dodržování či právě nedodržování zákona o veřejných zakázkách, měla často za následek neoprávněně záporný dopad na vnímání LČR veřejností.

— Projekt managementu nákupu prokazuje, že podnik LČR je schopen efektivně a v relativně krátkém čase zrealizovat taková řešení, která jednoznačně patří do kategorie manažerských systémů, jež snesou srovnání i se systémy špičkových nadnárodních společností. Na přípravě systému se přitom podíleli jak manažeři „nelesníci“, tak manažeři s lesnickým vzděláním. Prokázali, že je možné vytvořit manažersky dynamický systém, který přitom plně odpovídá požadavkům zákonů a současně ctí provozní lesnické potřeby podniku.

— Podobné projekty mohou ukázat směr a pragmatický způsob, kterým lze kvalitativně zlepšovat řízení LČR i při jeho dlouhodobě složité situaci a aktuálních problémech v celém resortu.

— Zcela určitě bude ještě řada detailů v průběhu implementace systému dopracovávána, což je při takto rozsáhlých projektech zcela běžné. Internetová technologie, která je jedním ze základních nosných pilířů celého systému, však dává předpoklad zcela novému trendu v oblasti zavádění moderních manažerských postupů v LČR.

Porada: Ing. Karel Suchomel,
OMN, Ing. Jitka Vaníčková,
OMN, a Michal Hošek, zástupce
externího dodavatele

představení nové značky naší společnosti

Změna loga je velmi výrazný milník v chodu každé firmy a nejinak je tomu i u naší společnosti.

Pár slov k začátku tohoto procesu nám nejdříve řekl vedoucí oddělení marketingu a PR David Soukup. V roce 2006 se tehdejší vedení Lesů České republiky, s. p., rozhodlo ke změně loga podniku a vytvoření uceleného grafického manuálu. Důvodem tehdy byla změna komunikační strategie směrem k veřejnosti. Komunikace, která do té doby spočívala především v prezentaci hospodářských výsledků a informací o prodeji a těžbě dřeva, se měla změnit a zaměřit se na prezentaci rekreační a ekologické funkce lesa. Proběhla proto soutěž o návrh loga a z oslovených pěti studií bylo nakonec vybráno stávající logo. V roce 2007 byly provedeny korektury návrhu, dotvořen grafický manuál a letos bylo používání loga schváleno vedením podniku.

Protože víme, že tak významnou změnu zaměstnanci citlivě vnímají a o nové logo projevují velký zájem, položili jsme jeho tvůrcům několik otázek. Za autorský tým grafického Studia Marvil odpovídal Pavel Zelenka, kreativní ředitel.

Jak nové logo společnosti Lesy České republiky vznikalo? Byli jsme vyzváni k účasti v soutěži vyhlášené vašim podnikem. Na soutěžních návrzích jsme v týmu čtyř lidí pracovali téměř dva měsíce. Náš návrh byl vybrán a začaly práce na samotné realizaci grafického manuálu. Nejde jen o to, že vytvoříme vzhled stovek tiskovin a různých aplikací, které společnost používá, ale zahrnuje i průběžné testování výsledků naší práce odbornou agenturou. Nové logo je výsledkem poměrně dlouhého a pečlivě zvažovaného procesu.

Realizovali jste srovnatelně obtížnou zakázku? Jaké jsou vlastně vaše zkušenosti s tvorbou obchodních značek?

I přes to, kolik úsilí jsme logu Lesů ČR věnovali, máme za sebou už rozsáhlejší projekt: vytvořili jsme nový vizuální styl Skupiny ČEZ a také její novou značku Zelená energie. Dále jsme navrhli nové logo PX pro Pražskou burzu, mezi naše zákazníky patří Škoda Auto, Škoda Praha atd.

Výsledný návrh loga naší společnosti vypadá velmi jednoduše – laik se může domnívat, že by takové logo dovedl nakreslit také.

Ano, máme rádi jednoduchá loga. Kvalita zpracování značky se nehodnotí podle náročnosti provedení. Spousta existujících úspěšných značek je tak jednoduchá, že je nakreslí i tříleté dítě (Nike, KB, Audi). Pro jednoduché symboly máme dobrý důvod: mají větší šanci utkvět v paměti spotřebitele. Jenže při množství značek, které na běžného konzumenta denně útočí, je pro nás autory čím dál tím obtížnější vytvořit jednoduché a přitom výstižné logo, jelikož velké množství symbolů je již

„obsazeno“. A máme radost, že se nám v tomto případě jednoduchý a výrazný symbol povedlo najít.

Ale od zaměstnanců jsme zaznamenali i kritické ohlasy...

Ano, s tím jsme počítali, takové hlasy se najdou u každého projektu. V každé firmě, a Lesy nejsou výjimkou, se najdou lidé, kteří vnímají změnu loga často až příliš citlivě. Ale je to celkem přirozené, víme, že je to z velké míry jen otázka zvyku. Nejčastěji kritici nového loga argumentují tím, že se jim nové logo *nelíbí*, ale to je subjektivní hodnocení, které se může uplatnit při posuzování třeba uměleckého díla. Jenže logo není umělecké dílo, není to obrázek do pokojíčku, ale racionální produkt, který jen využívá některé umělecké formy. Logo je především marketingový nástroj, který má sloužit definovanému záměru, a jako takový má svá pravidla vzniku.

Můžete ta pravidla jednoduše vysvětlit?

Logo musí být zapamatovatelné a výrazné, protože jeho hlavní funkcí je rychlá a snadná identifikace firmy. Dalším kritériem pro nás je použitelnost loga. To byl problém právě u starého znaku – detailně provedená kresba a velmi malá, pro veřejnost nedešifrovatelná zkratka LČR. Takový znak není možné použít v malé velikosti, z větší vzdálenosti je nečitelný, komplikovanost znemožňuje rychlé „přečtení“ třeba na billboardu u dálnice.

A jak tedy funguje nové logo? Můžete je podrobněji představit?

Značka kombinuje výrazný nápis Lesy ČR, což je podle výzkumu nejkratší všeobecně srozumitelný název společnosti, a symbol větviček. Jak jsem již řekl, nový návrh je záměrně zjednodušený, aby byl vizuálně atraktivní, na první pohled zapamatovatelný a jasně odlišoval společnost od značek podniků působících ve stejném oboru. Novou značku lze tedy snadno použít v nejrůznějších velikostech (banner na webu, billboard) a provedeních (tisk, rytina, 3D objekt), a přitom zachovat její dobrou rozeznatelnost a čitelnost. Stylizace větviček je záměrně nekonkretizovaná, aby představovala obecný strom bez ohledu na jeho druh. Díky abstraktní podobě symbolu je možné jej dále využívat jako dekorativní prvek a může představovat i další přírodní objekty (stopy ve sněhu, sněhovou vločku, sluneční paprsky, soutok řeky, kořeny atd.).

Celkové provedení, barevné ladění a volba písma směřují k tomu, aby společnost jasně asociovaly s následujícími atributy: moderní, otevřená, přátelská, důvěryhodná.

To zní velmi optimisticky – snad veřejnost všechny tyto pozitiva v logu najde.

Věřím, že vás přesvědčí čas, dobré výsledky a úspěšná prezentace společnosti s novou identitou o tom, že změna firemního loga byla dobrou volbou.

Bc. Radek Drahný

hospodářské výsledky lesních správ a závodů

Hospodářské výsledky lesních správ a přímo řízených závodů LČR za rok 2007 v metodice diferenciální renty ve srovnání s předchozím obdobím.

I přesto, že již žijeme starostmi letošního roku, stalo se pravidlem, že na stránkách Lesu zdar byly průběžně zveřejňovány výsledky hospodaření zhodnocené metodikou diferenciální renty (DR). Nyní tedy tak činíme za rok 2007 ve srovnání s rokem 2006 a 2005.

— Jedná se o srovnání efektivnosti hospodaření 78 lesních správ spolu s dodavatelskými subjekty na jedné straně s hospodařením skupiny přímo řízených lesních závodů (LZ Židlochovice, LZ Boubín, LZ Konopiště, LZ Kladská, LZ Dobříš a bez SZ Týniště). Lesní závody obhospodařují komplexně lesní majetek, to znamená provádí správu lesa i výkon prací převážně vlastními pracovníky, na 7,4 % z celkové výměry lesů obhospodařované LČR a realizují prodej veškerého vytěženého dříví v režii LČR. Na zbývající ploše, to je 92,6 % z celkové výměry LČR, hospodaří lesní správy.

— Výsledným ukazatelem pro srovnání efektivnosti hospodaření je výše tvorby HV v Kč připadajícího na 1 ha obhospodařované lesní půdy a m³ realizovaného dříví.

— Za skupinu lesních správ (LS) a skupinu přímo řízených LZ (PŘZ) bez semenářského závodu (SZ) byl dosažen za rok 2007 ve srovnání s rokem 2006 a s rokem 2005 dle metodiky DR hrubý hospodářský výsledek uvedený v tabulce 1.

— Dosažený HV za rok 2007 jak u lesních správ, tak i u lesních závodů byl ovlivněn zejména výší těžeb a zpracováním kalamity a u LS pak výběrovým řízením v rámci nouzového stavu. U LZ byl dosažen vysoký HV také díky výrazně vyššímu objemu realizovaných těžeb v důsledku likvidace orkánu Kyrill. **Všechny lesní závody i SZ Týniště vykázaly za rok 2007 kladný a celkově mimořádně příznivý HV.**

— Na zvýšené dynamice růstu HV i u lesních správ LČR se pozitivně projevílo z části již v roce 2005, ale zejména pak v roce 2006 zavedení nových obchodních vztahů a prodeje dříví v režii LČR v roce 2005 i zavedení modelu diferenciální renty, spojené s návrhem motivačních nástrojů. Naopak výrazné snížení HV lesních správ za rok 2007 je způsobeno zejména výrazným meziročním poklesem objemu realizovaných těžeb v roce 2007 v porovnání k roku 2006, a to o cca 1 306 000 m³, což ve svém důsledku znamená meziroční propad HV u lesních správ nejméně o 1 031 mil. Kč a výrazný pokles HV na m³ realizovaného dříví se započtením PN až o 151 Kč/m³.

— Za rok 2007 se snížil v porovnání s rokem 2006 vlastní HV i podíl HV z obhospodařování lesa na celkovém HV zejména u LS, kde dosáhl jen 27 % z celkového HV z mnoha důvodů. Patří k nim likvidace kalamity a tím i navazující zastavení úmyslných těžeb, nutnost vyhlásit

nové výběrové řízení na prodej dříví, větší podíl poškozeného dříví z kalamity a tím i lokální přebytek dříví, vyšší náklady na zpracování i problémy s prodejem a přesunem dříví, nárůst zásob, nutnost skladovat dříví na mokřích i suchých skládkách, celkové meziroční snížení objemu realizovaných těžeb a problémy se zadáváním těžeb výběrovým řízením. Ke zpracování kalamity na druhé straně výrazně přispělo nasazení harvestorů, kde například na LZ Boubín bylo harvestory zpracováno 213 934 m³ kalamitního dříví, což činilo 57,3 % z celkové

Tabulka 1

Ukazatel v mil. Kč	skupina LS celkem			PŘZ bez SZ		
	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2005	rok 2006	rok 2007
hospodářský výsl. (HV) (bez HV z prodeje HIM)	823,0	1 962,7	515,0	53,4	148,9	222,0
HV z prodeje HIM	105,6	191,6	156,6	29,8	36,3	22,8
celkem HV	928,6	2 154,3	671,6	83,2	185,2	249,8
podíl celkového HV v Kč na 1 ha les. půdy	751,6	1 714,0	535,3	841,3	1 844,6	2 493,0
podíl celkového HV v Kč na m ³ realiz. dř.	130,1	238,4	86,9	152,4	304,4	298,2

Tabulka 2

Ukazatel – lesní správy v Kč/m ³	Základní normativ DR	Skut.	Základní normativ DR	Skut.	Základní normativ DR	Skut.
rok	2005	2005	2006	2006	2007	2007
HV z prodeje dříví s PN	423	524	425	568	539	548
průměrná cena dříví na lokalitě při Pni		602		557		703
průměrná cena dříví na lokalitě při Pni – nab. ř. – nouz. st.		0		899		781
průměrná cena dříví na Pni		482		412		734
průměrná cena dříví z OM v režii LS		1 224		1 318		1 154
průměrná cena dříví na OM dod. subjektům		878		861		895
průměrný náklad na samostatnou těžbu dříví		96		131		146
průměrný náklad na výrobu dříví na OM		328		361		477
průměrný náklad na odvoz dřeva odběratelům		154		173		135
průměrný náklad na opr. a údrž. cest a svážnic	87	65	43	65	70	95
průměrný náklad na pěstební činnost	295	206	191	168	229	211
průměrný náklad na režijní nákl. celkem	185	173	142	147	200	188

Tabulka 3

Druh prodeje	HV z prodeje bez RN LČR		% výše prodeje z celk. realizace	
	rok 2006	rok 2007	rok 2006	rok 2007
v režii LČR – lesní správy na OM	805	589	27,9	20,4
prodej smluv. partnerovi na OM	500	418	32,6	22,4
prodej na Pni	412	734	13,1	2,2
prodej při Pni – komplex. zakázka	426	557	18,2	23,6
prodej při Pni – nab. ř. XI–XII a nouz. st	768	635	5,9	28,5 /nouz. stav
samovýroba	90	116	2,3	2,9
celkem prodej lesní správy LČR HV	568	548	100,0	100,0
celkem prodej lesní závody LČR HV	650	645	–	–

x) v HV z prodeje dříví v lesních správ nejsou zahrnuty režijní náklady (RN), a to výrobní a správní režie včetně režie KI a ředitelství LČR

x) v HV z prodeje dříví v lesních závodech (jen prodej dříví v režii LČR) nejsou zahrnuty pouze režijní náklady správní režie ústředí lesního závodu

roční těžby. U všech lesních závodů bylo harvestory zpracováno 47,8 % dříví vytěženého v roce 2007 při dosažení velmi příznivého HV na m³ realizovaného dříví. — Z dalších výsledků DR za rok 2007, 2006 a 2005 je možno z hodnot ve výše uvedených tabulkách zhodnotit úspěšnost prodeje dříví dle jednotlivých způsobů prodeje u LČR, pomíneme-li rozdílnost výrobních podmínek a strukturu průměrných hmotností. **Zcela vypovídající informaci o celkové úspěšnosti prodeje dříví nám podává ukazatel HV z prodeje dříví s PN** (přímými náklady bez režijních nákladů – RN LČR). Na jeho mírném zhoršení za rok 2007 v porovnání s předchozím rokem se nepříznivě promítají výrazně vyšší náklady na zpracování kalamity, vyjádřené cenou prací. Pokles průměrné ceny v porovnání s rokem 2006 za dříví prodané z OM v režii LS za rok 2007 je způsoben z části metodickým vlivem. Tím, že v ceně na lokalitě OM je promítnuto snížení o cenu dopravy dříví, kterou u části dodávek hradił odběratel, tedy snaha přiblížit se ryzí ceně dříví na OM. Výsledky uvedené v tabulce 2 poskytují rámcově hrubé údaje z modelu DR.

— Za rok 2007 ve srovnání s rokem 2006 byl dosažen pro LČR modelový HV z prodeje dříví dle jednotlivých druhů prodeje dříví v Kč/m³ tak, jak je uvedeno v tabulce 3.

— Zvýšené kalamitní těžby vlivem orkánu Kyrill v roce 2007 a odstraňování jejich následků se projevily ve výrazném snížení HV bez HV z prodeje HIM u lesních závodů v roce 2008.

— Ze zhodnocení HV lesních správ, které si každá LS dle modelu DR za rok 2007 provedla, je nezbytné vyzvednout zejména tyto lesní správy:

□ **Nejvyšší hospodářský výsledek z lesa na m³ realizovaného dříví**, a to od 662 po 100 Kč/m³ vykázaly LS: Kácov, Pelhřimov, Nové Město, Vyšší Brod, Dvůr Králové, Telč, N. Hrad, Ledec, Františkovy Lázně, Nymburk, Bučovice, Třebíč, Planá, Přimda, Domažlice, Železná Ruda, Klatovy, Nasavrky, Rožnov, Třeboň, Náměšť, Toužim, Č. Hora, Přeštice a další.

□ **Zlepšení HV dle modelu DR pro hmotnou stimulaci**, po zohlednění vlivů, vykázalo celkem 48 lesních správ, a nejvyšší zlepšení pak LS: Opava, Kácov, Vítkov, Domažlice, V. Brod, Klatovy, Nové Hrad, Bruntál, Chocet, Železná Ruda, Horšovský Týn, Nasavrky, Ještěd, Jablunkov, Pelhřimov, Jablonec, Česká Lípa, Nymburk, Město Albrechtice, Mělník, Plasy, Přeštice, Třeboň, Stříbro, Toužim, Ledec, Kraslice, Náměšť, Františkovy Lázně, Dvůr Králové, Planá, Tábor, Hluboká, Hořice, Jindřichův Hradec, Nové Město, Přimda, Ostravice, Frenštát, Třebíč, H. Blatná.

— K již uvedeným výsledkům by bylo vhodné ještě dodat, že za všechny LS za podnik LČR celkem bylo z HV za realizované dříví za rok 2007 **odčerpáno nebo investováno – vynaloženo do pěstební činnosti a na mimořádná opatření na ochranu lesa – průměrně 211 Kč/m³ realizovaného dříví nebo 1 330 Kč/ha obhospodařované plochy lesa**. Na režijní a správní náklady bylo odčerpáno 188 Kč/m³ realizovaného dříví nebo 1 186 Kč/ha obhospodařovaného lesa. Podíl HV z ostatních lesnických a nelesnických činností, které představují zejména pronájmy pozemků, budov, sjezdovek, honiteb, ložisek nerostných surovin a další, činil z celkového HV lesních správ za rok 2007 49,7 % a podíl HV z prodeje HIM činil 23,3 % z HV celkem.

Foto Miloslav Fuksa

— **Ekonomickou ztrátu – záporný HV** na m³ realizovaného dříví za rok 2007 vykazalo celkem 37 LS a tyto LS hospodařily tzv. v červených číslech. Proto u každé LS, která ekonomickou ztrátu v HV vykazala, by bylo vhodné se i v modelu DR zamyslet nad tím, zda vše bylo ovlivněno orkámem Kyrill a zda byla potřebná taková výše dotace této ztráty z lesních správ, které vykazaly kladný HV.

— Před časem se na zelených stránkách objevily připomínky k účelu diferenciální renty. **Podrobná odpověď je umístěna na Intranetu LČR**, a to na stránkách odboru OSAR. Z ní snad jen stručně vyjímáme:

— Model DR umožňuje, mimo jiné, spočítat si na každé LS dle tab. 6.2 modelový HV z prodeje dříví podle jednotlivých způsobů prodeje. **Diferenciální renta poskytuje rámcový obraz o ekonomických možnostech daného lesního majetku s ohledem na přírodní výrobní podmínky a produkční potenciál lesních stanovišť.**

— Navíc máme povinnost na každé organizační jednotce vykonávat řádnou správu svěřeného majetku, tedy i ekonomicky efektivní správu a hospodaření.

— Model diferenciální renty je účinným dlouhodobým ekonomickým nástrojem řízení k objektivizaci HV a potenciálních možností daného lesního majetku, který **by měl sloužit především lesním správám** ke zhodnocení efektivnosti hospodaření, srovnání s nastavenými parametry a umožnit se porovnat i s ostatními lesními majetky s komplexní ekonomikou. Umožňuje srovnat finanční zdroje – výnosy a efektivitu prodeje dříví podle druhů prodeje. Zhodnotit mimo jiné, jakou výši finančních prostředků odčerpávají z každého realizovaného m³ dříví náklady na lesní infrastrukturu, kolik odčerpá-

vá pěstební činnost, kolik odčerpává správa a provoz majetku a režijní náklady. Zjistit, jaký je dosahován HV z každého m³ realizovaného dříví, respektive na ha obhospodařovaného majetku, jaký výsledek přináší zdroje z ostatních lesnických a nelesnických činností. **Tabulka diferenciální renty, doplňovaná měsíčně o skutečnost, poskytuje lesní správě komplexní souhrnný přehled o ekonomice hospodaření LS včetně výše pohledávek a také potřebné ekonomické informace pro řízení LS a přijímání potřebných opatření.** Předmětem připomínek byla i slibovaná hmotná stimulace za zlepšení HV v modelu DR. Tato cesta pozitivní motivace hmotnou stimulací ke zvýšení ekonomické výkonnosti je stále intenzivně podporována a věříme, že bude nakonec vedením podniku realizována. Bylo by však špatné, kdyby absence tohoto nástroje řízení nebo argumenty některých LS spočívající v tom, že LS mají minimální možnosti ve zlepšení HV, vedly k zatracení tohoto ekonomického nástroje řízení, který se dlouhodobě osvědčil v řízení lesních závodů LČR, u kterých je používán od roku 1999. To bychom se již předem, mimo jiné, vzdali například šance čestně obstát v ekonomickém srovnání dvou způsobů prodeje dříví dle přijatého Memoranda.

— Také z úst ostatních vlastníků lesů nebo i daňových poplatníků byl již několikrát vznesen na odborných seminářích a konferencích dotaz na to, proč za právo hospodařit na majetku ČR, neplatí LČR státu určitý odvod části diferenciální renty. V tom případě by bylo jistě krajně nespravedlivé, kdyby všechny lesní správy nebo KŘ měly v případě uplatnění tohoto nástroje stejnou výši odvodu diferenciální renty.

tři lyžařské události

Letošní březen byl plný lyžařských událostí a všechny přinesly hezké sportovní výkony.

1 2 3 4 PŘEJEZD ORLICKÝCH HOR

5 6
7 8

Přejezd Orlických hor:

- 1 Nejúspěšnější v kategorii ženy – zleva M. Rambová, J. Trejtnarová, a R. Macková (všechny LČR)
- 2 Vítězové jedné z mužských kategorií K. Beznoska (LČR), J. Zatloukal (Lesy Janeček Kvasiny) a P. Mencák (LČR)
- 3 Další úspěšní – M. Svoboda, J. Beran (oba LČR) a Z. Zális (CHKO Orlické Hory)
- 4 Start

5 Celkový vítěz J. Beran v cíli

6 Občerstvení přišlo vhod

40. EFNS:

- 7 L. Zatloukalovi (Lesy Janeček Kvasiny) gratuluje mistr světa Gert Dietmar Klause a prezident EFNS Dr. Rudi Kynast

Venerovského memoriál:

- 8 Reprezentanti LČR P. Mencák, J. Beran, M. Svoboda a L. Vala

Tradiční zimní setkání lesníků nejen Orlických hor bylo letos nejprve kvůli sněhovým podmínkám zrušeno a následně narychlo zorganizováno. Přesně o měsíc později, než jsme zvyklí. Ovšem fantastické sněhové podmínky, slunečné počasí, pěkné stopy a tradičně dobrá organizace za strany SK Lesy Janeček a LS Rychnov nad Kněžnou byly odměnou všem, kteří dokázali doslova ze dne na den přeorganizovat svůj čas a přijet do Orlických hor. A bylo jich velmi slušných 46. Tradičně již byli tací, kteří dělali do roztrhání těla, a pak ti pohodovější, kteří si výlet po hřebenech náležitě užili. Ale nakonec se všichni sešli u guláše a byli společně oceněni za své úsilí. Kdo přijel – zažil, komu to nevyšlo – má šanci příští rok.

VENEROVSKÉHO MEMORIÁL

Toto mistrovství lesníků SR v lyžování s mezinárodní účastí pořádali v půli března Státní lesy Tanapu ve spolupráci se Sdružením lesníků a ochránců přírody Tater. Dva dny strávené ve sportovním areálu FIS na Štrbském plese stály opravdu za to. Běh volnou technikou se střelbou ze vzduchovky a dvoukolový obří slalom měly vynikající úroveň. Organizátoři měli vše perfektně zvládnuté, od samotných závodů přes zázemí účastníků, společný večer až po slavnostní ceremoniály. Mezinárodní účast zajišťovali pracovníci polského Tatranského národního parku a za Českou republiku se na startu objevili tři zaměstnanci KRNPu (již poněkoliťatě) a poprvé také čtyři zaměstnanci LČR, s. p. Slovinci si naší účasti velmi vážili i proto, že nás na diplomatické úrovni doprovodili generální ředitel ing. Jiří Novák a zástupce obchodního ředitele ing. Pavel Drašík.

— Že jsme se na Slovensku neztratili, dokazují i dvě medaile v celkovém hodnocení kategorií – bronzová Drahoše Kobra (KRNP) a stříbrná Jirky Berana (LČR). Z ostatních účastníků se dařilo Petru Mencákov

(ředitelství), který obsadil v silné konkurenci vynikající 9. místo. Michal Svoboda (LS Nové Město na Moravě) byl v běhu pátý, slalom bohužel nedokončil a Lukáš Vala (LS Janovice) musel odstoupit ze zdravotních důvodů.

40. EVROPSKÉ ZÁVODY LESNÍKŮ V KLASICKÉM LYŽOVÁNÍ (EFNS)

Letošní ročník hostil německý Oberwiesenthal od 2. do 8. března a sjelo se kolem 800 účastníků ze 20 zemí Evropy. Českou republiku reprezentovala skupina 36 osob z různých lesnických institucí a podniků, státní správy i soukromého sektoru. Týdenní program zahrnoval dva dny odborných lesnických exkurzí a zajímavostí v okolí Oberwiesenthalu, trénink před závody, závody v běhu klasickou a volnou technikou se střelbou z malorážky a závody štafet. Nutno podotknout, že se Češi reprezentovali dobře a získali v různých kategoriích a disciplínách krásných 12 medailí (5–5–2).

— Podniku Lesy České republiky, s. p., se sluší touto cestou poděkovat za podporu nejen reprezentujících zaměstnanců, ale celé výpravy z naší republiky. A jak dopadli zaměstnanci LČR?

- HANKA BÁČOVÁ, LS Loučná nad Desnou, 16. místo v klasice a 26. místo ve štafetách
- MILAN MATOUŠEK, LS Bruntál, 15. místo v klasice, 8. místo v bruslení a 73. místo ve štafetách
- KAREL ZNOJEMSKÝ, KI Jihlava, 76. místo v klasice a 109. místo ve štafetách
- MICHAL SVOBODA, LS Nové Město n. M., 25. místo v klasice, 20. v bruslení a 17. ve štafetách
- JIRKA BERAN, LS Rychnov n. K., 9. místo v klasice, 15. v bruslení a 9. ve štafetách
- LUKÁŠ VALA, LS Janovice, 9. místo v klasice, 15. v bruslení a 17. ve štafetách

Jirka Beran, LS Rychnov nad Kněžnou

Kinematovlak

Kinematovlak vyrazil 1. dubna z Hradce Králové za účasti Lesů ČR. LČR se staly tento rok již po čtvrté partnerem Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež konaného ve Zlíně od 1. 6. do 8. 6. 2008.

Jednou z doprovodných akcí v rámci festivalu je právě Kinematovlak. Ten přivádí filmy k dětem, které se do samotného festivalového Zlína nedostanou. Během měsíců dubna a května tak budou moci děti v Kinematovlaku zhlédnout více než 450 pohádek a filmů, mezi které patří mimo jiné i dokumentární film z dílny Lesů ČR „Cesta za zpívajícím smrkem“. Protože Kinematovlak vyrazil na svou cestu z Hradce Králové, připravili jsme si pro děti z mateřských školek a základních škol „Den s lesní pedagogikou“. Ačkoliv se akce konala na dost netradičním místě, v zavazadlovém voze, podařilo se díky našim zaměstnancům a zaměstnancům Městských lesů Hradec Králové, a. s., navodit atmosféru lesa.

— Účastníků bylo téměř tři sta. Byly pro ně připraveny různé poznávací soutěže. U stolečků si zkoušeli své znalosti z oblasti poznávání stromů, květů, semínek. Poznávali i zvířata a jejich stopy. Znalosti byly dosti rozdílné úrovně, a to i v rámci jedné třídy. Docházelo k úsměvným situacím, když například jeden malý návštěvník zaměnil tetřeva za tukana. Je vidět, že akce tohoto typu mají smysl a napomáhají vzdělávání dětí zábavnou formou, která je většinou nejúčinnější.

— Moderátor Jan Čenský si zkusil také projít všechna

stanoviště a zdálo se, že i jemu dají některé otázky zabrat, ale bral to s humorem.

— Kinematovlaku přejeme pohodlnou a ničím nerušenou pouť po českých městech a těšíme se na červnové setkání ve Zlíně, kde máme pro malé účastníky festivalu připraveny zábavné programy, jako je „Sázení festivalového stromu osobnosti“ a „Den s Lesy ČR v ZOO Lešná“.

Mgr. Renata Macková

přestavba smrčín severní Moravy

1. část

V severomoravských smrčínách se v posledních letech objevil „nový“ škodlivý činitel: sucho, václavka a kůrovci se známými důsledky.

Oblast z mnoha předchozích služebních návštěv znám a trvale žiji v její blízkosti. Sděluji proto vlastní názor, jak s těmito chřadnoucími smrčínami zacházet.

STRUČNĚ O SOUČASNÉM STAVU POSTIŽENÝCH SMRČÍN

Původní výskyt smrku je v dané oblasti historicky doložen v době již před staletími (NOŽIČKA, 1972). Některé populace smrku pocházejí z *azonálního*, resp. *extrazonálního* výskytu, takže jsou autochtonní, ačkoliv sporadického rozšíření (K. KAŇÁK, 1988). Dnes jsou většinou nahrazené kulturními smrčínami. V minulosti zde však smrk netvořil stejnorodé porosty. Byl převážně vtroušený až přimíšený ve víceméně smíšených porostech. Za „malé ledové doby“ (cca 1350–1850 n. l.) nastaly podmínky pro migraci horských druhů včetně smrku

do nižších poloh hercynské kotliny (K. KAŇÁK, 1988, H. J. OTTO, 1994), to znamená i na severní Moravu. Ke katastrofálnímu stavu dospěly zdejší smrčiny klimatickým zvratem, hromaděním srážkového deficitu v 90. letech 20. století. Např. pro revír Pustá Polom se uvádí celkový srážkový deficit za roky 1992 až 2000 ve výši téměř 500 mm.

— Prvním symptomem usychání smrku je *žloutnutí*. Prvotní příčinou je pravděpodobně *sucho*, poté václavka a kůrovci. Nejčastější je prosychání stromů ve smrčínách od druhé věkové třídy. Avšak ani kultury a nárosty soušové škody nemíjejí. Smrky odumírají jednotlivě až skupinovitě. V mnoha porostech se již vyskytují větší či menší části jako řediny, ba i holiny. Postupným prořezáváním porosty rychle a silně zabuřeňují.

Příměs břízy a počáteční vývoj v polostínu je předpokladem budoucí kvality borovice

Bříza je pro borovici cennou příměsí a je chybou ji v kulturách paušálně vysekat

PĚSTEBNÍ OPATŘENÍ VE SMRČINÁCH ZA PROBÍHAJÍCÍ SOUŠOVÉ KALAMITY

Předpokládám, že ideovým jádrem řešení budou především ochranná opatření na bázi postupné těžby odumřelých a odumírajících stromů včetně obvyklé asanace a spolu s nimi porostní obnova, zcela výjimečně holoseče.

— Nic živého a přežívajícího by se nemělo dotěžovat. Ani v ředinách. To se ignorovalo již při kalamitě imisní: proces „žloutnutí smrku“ může být totiž doprovázen tzv. *katastrofickou selekcí* (MAYER, 1942, 1979, LEWIS, 1962, RAVEN, 1964, ex KANÁK 1988), související s procesem známým jako *princip zakladatele* („founder effect“, MAYER 1942). Projevuje se tím, že jeden nebo několik málo jedinců druhu postiženého katastrofickou redukcí své populace je schopno vytvořit populaci novou, endemickou pro místní toxické či jinak extrémně nepříznivé podmínky, v daném případě suchu.

— Dalším opatřením, prováděným ve schoučích smrčinách současně s kalamitní těžbou, by měla být již zmíněná porostní obnova. A to ve všech, bez rozdílu věku. Na kalamitní těžbu „rychle“ navazující obnovu považuji z dlouhodobého hlediska za zásadní systémové opatření.

CÍLE PŘESTAVBY

— Cílem přestavby by mělo být

- smíšení, různověkost, porostní členitost, vyšší ekologická a statická stabilita,
- zachování genekologických vlastností cílových (klimaxových) dřevin, tj. přirozený růstový rytmus, zastoupení klimaxových a pionýrských genotypů, populační adaptabilita.

Toho lze dosáhnout především *přírodě blízkými* pěstebními postupy, hlavně obnovy lesa, která je páteří přestavby. To znamená obnovními postupy:

- a) na holinách *napodobováním sekundární sukcese*,
- b) mimo holiny, tj. přímo v rozpadajících se porostech, *podsadbami*.

DRUHOVÁ SKLADBA NOVÝCH POROSTŮ

— *při napodobování sekundární sukcese:*

Přípravný porost jako první sukcesní stadium vzniká buď zmlazením (aspoň částečně) nebo dnes pro legislativní omezení musí vzniknout většinou uměle, a to počínaje holinami cca 0,3 ha (obecně během dne a vegetační doby osluněnými). Pro založení přípravného porostu se využívají *pionýrské* a jim podobné dřeviny: bříza, olše, osika, jeřáb, modřín a borovice v celkovém zastoupení (podle stanoviště) 30–50 % v obnovním cíli (nikoliv v cí-

lové skladbě). Jednak pro pozdější *postupné podsadby* cílovými listnáči a jedlí, tím i pro *zvýšení různověkosti*, jednak pro ponechání jejich části (snad s výjimkou jeřábu) až do svého mytního věku pro zvýšení resilientní odolnosti (pružnosti jako gumy) nových porostů. Na holinách lze kultivovat kromě pionýrských dřevin i ty cílové dřeviny, které takovou přímou kultivaci tolerují, tj. dřeviny středních vlastností, jako je lípa, jasan, habr, zčásti dub, javory a jilmy, také smrk. Pro daný účel se listnáče a modřín na holinách kultivují ve skupinkách okolo 5 arů, dub a borovice do 20 arů, ale s jednotlivě přimíšeným listnáčem (v borovici i s břízou, v dubu i s olší). Zdůrazňuji, že na osluněné holiny a jejich části *nepatří jedle ani buk*.

— *při podsadbách mateřských porostů:*

Podsadby využívají vyšší úroveň bioekologických přírodních vlivů původního porostu jak na zajištění nové generace lesa, tak na její další vývoj. Mateřský porost funguje hlavně jako porost ochranný (ve smyslu sukcese přípravný) spíše než porost výnosový – šetřením půdní i vzdušné vláh, *stínem až polostínem* a tlumením pohybu vzduchu přežívajícím stromovím. Napodobují „malý“ *vývojový cyklus* obnovou převážně pod clonou mateřského porostu nebo na malých, bočně cloněných plochách o několika arech. Je-li při podsadbách využíván provenienčně odpovídající sadební materiál vypěstovaný v přiměřeném zástínu, navozují podsadby u klimaxových dřevin podobné genekologické vlastnosti jako při přirozené obnově. Když se provádějí v delší obnovní době, jak pro ně vhodná sadební místa postupně vznikají, počínaje nejmladším věkem poškozených porostů, přispívají k členitější porostní výstavbě a *různověkosti*. Typickou dřevinou podsadeb v uvedeném smyslu je buk ve skupinkách okolo 5 arů a jedle v hloučcích do 3 arů v místech déle a více cloněných, nejlépe i s krycí houštinou nejrozličnějších dřevin včetně keřů. Naopak na místech s mírnou a krátkodobou clonou jsou vhodné všechny dřeviny středních vlastností, jak uvedeno shora, rovněž ve skupinkách od 3 do cca 5 arů.

DETAILY DRUHOVÉ SKLADBY OBNOVNÍHO CÍLE

Budoucí druhová skladba by měla vycházet spíše z pesimistické varianty dalšího vývoje ročních srážkových úhrnů. V zásadě by tam smrk neměl mít podle mého názoru vyšší zastoupení než 20 %, výjimečně 30 % (na severních expozicích, v úžlabinách apod.). Měla by převládat jeho přirozená obnova, aby se co nejvíce uplatnila další přirozená selekce lokálních potomstev „na odolnost k suchu“. Měl by být zastoupen ve *skupinkách* (příp. úzkých pruzích) nejvýše do 10 arů, a v nich s přimí-

šeným (vtroušeným) listnáčem, nejlépe bukem (osikou, klenem), mimo jiné pro lepší zásobování smrku vodou stékající po jeho hladkých kmenech. V případě uhynutí smrku se jeho původní skupina stane základem maloplošné obnovy jiné dřeviny, a tedy i příležitostí k další diferenciaci věkové a prostorové struktury porostu.

— Staticky a ekologicky odolnostní kostru porostů by měly tvořit podle stanovištních podmínek *borovice lesní* (na sušších), *dub*, příp. *jedle* (na vlhčích až oglejených stanovištích), a doplňovat ji ostatní listnáče, zejména buk. Borovice poměrně nejlépe snáší poruchy vodního režimu, odolává vláhovým deficitům a přísuškům, je schopna přijímat vodu z půdy za podstatně horších poměrů než třeba dub. Přitom ještě přežívá za stavu pod bodem vadnutí (KORPEL, 1995). Ač se tomu nevěří, toleruje i dost dlouho trvající polostín. Dodnes totiž přežívá i ve smíšených porostech na mnoha stanovištích, snáší tam konkurenci stinných dřevin a zmlazuje se. Příklad uvádí HOLUŠA (2000): tzv. Heraltická borovice na Opavsku musela být po skončení glaciálu součástí místních dubovobukových i bukových porostů, jelikož se v této oblasti extrémní stanoviště, jako jinak hlavní doména přirozeného výskytu borovice, takřka nevyskytují. Nejhojnější zastoupení má dnes na Opavsku a Krnovsku na relativně nejúrodnějších stanovištích. Pro uvedené vlastnosti, ale i pro velmi dobré hospodářské využití, navíc v kratším obmýti než dub, je pro přestavbu místních smrčín plně důvěryhodnou dřevinou. Proto by *borovice* jako *hlavní jeřličnan* měla nahradit podstatnou část smrku s cílovým podílem až 50 %.

— *Dub* ve skupinách či pruzích do cca 20 arů s příměsí lípy či habru (javoru i buku) k pařezům či po každé 3. řadě dubu apod., *jedle* v hloučcích do 3 arů s výhle-

dovým přimíšením buku (při výšce jedle 1–2 m); obě tyto dřeviny produkčně lépe prosperují na vlhčích místech.

— K borovici i dubu je vhodné přimístit místo cílového listnáče některou pionýrskou dřevinu (k borovici břizu, k dubu olši, např. 2–3 řady BO + 1 řada BR nebo 2–3 řady DB + 1 řada OL), poté za 10–20 let řady pionýrů vytěžit a nahradit je LP, HB, BK nebo JD k založení krycí etáže jako podružného porostu.

— Každé tamní lesní společenstvo vyžaduje účast MZD ve výši 20–30 %, které by jednak nahrazovaly, jednak doplňovaly meliorační funkci co nejdéle přežívajících některých pionýrů (BR, OS, OL). Na sušších lokalitách by MZD měly tvořit buk, lípa, javor, na vlhčích dub, jasan, olše, jedle. Buk v obnovním cíli lze použít jen tehdy, když mu stávající porost zajistí mírnou clonu aspoň po dalších 10 let. Jinak by se měl vysazovat až do skupin odrůstajících pionýrských dřevin, stejně jako tam patří skoro zásadně i jedle – nikoliv do podsadeb rozpadajících se smrčín, vesměs s krátkodobou clonou! Za „nové“ by se v pojetí druhových skladeb mělo považovat ponechávání jisté části pionýrských dřevin z obnovního cíle do jejich plného fyzického věku, jako prvků posilujících resilienci celého společenstva.

— Jako příklad možné druhové skladby pro „normální“ stanoviště v obnovním cíli uvádím: BO 4, MD 1, BK (LP) 2, BR+OS+OL 3 (např. pro 3H, 3B) DB 4, SM 2, JD 2, OL+OS 2 (např. pro 3O).

— V druhé části článku se budu věnovat struktuře a textuře jako dalšímu předpokladu stability budoucích porostů.

Houština přípravných dřevin a keřů (zde MD a řídký ostružiník) je vhodným prostředím pro obnovu jedle

Velký Blaník, rezervace se spícími rytíři

Více než čtyřicet procent lesů, které obhospodařuje státní podnik Lesy České republiky, leží v územích, jež jsou nějakým způsobem chráněna, ať už v rámci evropské soustavy Natura 2000, nebo podle zákona o ochraně přírody. Lesníci, vedeni tradiční stavovskou ctí a snahou o zachování přírodního bohatství pro příští generace, věnují péči o tato území mimořádnou pozornost. Pojďme se do jedné takové přírodní rezervace společně podívat...

1 2

1 Veřejná skála - údajný vstup do blanického podzemí

2 Individuální ochrana náletu a podsadeb v rezervaci

Hora Blaník se svými 638 metry nadmořské výšky (některé zdroje uvádějí 631 m) není žádným horským velikánem. Ale spolu s Řípem patří k vrchům, které jsou v historickém vědomí českých zemí zakořeněny tak pevně, že tvoří jeho nedílnou součást. Historická a krajinářská hodnota Blaníku a jeho okolí byly v roce 1981 podnětem k vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Blaník, se 40 km² nejmenší CHKO v Česku.

— Na vrcholu Blaníku pak byla v roce 1992 vyhlášena přírodní rezervace. Budme však přesní: Blaník má vrcholy dva – kromě Velkého Blaníku ještě asi o padesát metrů nižší Malý Blaník. Samostatná rezervace vznikla na obou z nich. Dnes bude řeč o Přírodní rezervaci Velký Blaník.

PŘÍRODNÍ REZERVACE VELKÝ BLANÍK

- **Místo:** Lesní komplex na vrcholu Velkého Blaníku severovýchodně od Louňovic pod Blaníkem v Načera-decké vrchovině
- **Katastrální území:** Louňovice pod Blaníkem, okres Benešov
- **Výměra:** 89,93 ha
- **Nadmořská výška:** 474–638 m nad mořem
- **Datum vyhlášení:** 22. 10. 1992
- **Předmět ochrany:** Zachovalé bikové bučiny na balvanité suti vrcholové části Velkého Blaníku. Bukové porosty jsou začleněny do genové základny Velký Blaník a slouží jako zdroj osiva regionálního významu.
- **Správce rezervace:** CHKO Blaník
- **Organizační jednotka LČR:** Lesní správa Kácov, Krajský inspektorát Brandýs nad Labem

Vrchol Velkého Blaníku je kamenitý s ortorulovými skalními výchozy, často deskovitě odlučnými. Stanoviště převažují soubory lesních typů 4. a 5. vegetačního stupně: 4N (30%), 5N (27%), 5J (15%), 4K (11%), 5A (10%). Na minerálně chudých stanovištích je druhově chudý i výskyt rostlin. Ze zajímavějších druhů lze na Velkém Blaníku spatřit vraní oko čtyřlíst (Paris quadrifolia), samorostlík klasnatý (Actea spicata), bažanku vytrvalou (Mercurialis perennis), plavuň pučivou (Lycopodium annotinum) apod.

— Zoogeograficky je zajímavý výskyt plže zemouna skalního (Aegopis verticillus). Ze dvou stovek zjištěných druhů pavouků je nejzajímavější pavučinka Kratochvíliella bicapitata, popsána od Lužné u Rakovníka. Kontinuální trvání zdejšího lesa dokládají nosatcovití Acalles commutatus a Echinodera hypocrita. Z obojživelníků se zde můžeme setkat se skokanem hnědým (Rana temporaria), z plazů kromě ještěrky obecné

(Lacerta agilis) a slepýše křehkého (Anguis fragilis) také se zmijí obecnou (Vipera berus). Poměrně bohatě jsou na Blaníku zastoupeni ptáci. Hnízdí tady holubi hřivnáč a doupňák (Columba palumbus et oenas), jestřáb lesní (Accipiter gentilis), výr velký (Bubo bubo), kalous ušatý (Asio otus), krutihlav obecný (Jynx torquilla), lejsek šedý (Muscicapa striata), šoupálek dlouhoprstý a krátkoprstý (Certhia familiaris et brachydactyla) a další druhy. Ze savců zde lze spatřit veverku obecnou (Sciurus vulgaris) a zejména v zimě i muflona (Ovis musimon), který pro rezervaci představuje největší nebezpečí.

NEŽÁDOUCÍ SMRČINY A MODŘÍN

Bučiny na Velkém Blaníku jsou velmi staré, někteří jedinci dosahují věku ke dvěma stovkám let. V rezervaci se však vyskytují i skupiny smrku s přimíšeným modřínem, které jsou postupně převáděny na listnaté porosty žádoucího druhového složení (buk, javor, lípa, dub) s příměsí jedle. Modřín jako introdukovaná (nepůvodní, zavlečená) dřevina ve výhledových cílech druhového složení zastoupen není.

— Rezervace nemá vyhlášené zvláštní ochranné pásmo, je zde pouze padesátimetrové ochranné pásmo dané zákonem. Nicméně okolní smrčiny vysázené po mniškově kalamitě ve 20. letech minulého století leží v I. zóně CHKO a podléhají zvláštnímu způsobu hospodaření. Pomocí clonných sečí a podsadeb jsou do nich vnášeny listnáče a jedle. Plán péče CHKO stanovuje jako cíl vypěstování listnatých porostů s jedlí a nanejvýš 20% zastoupením smrku, který se na daných stanovištích přirozeně zmlazuje.

— Zmlazení buku a dalších listnáčů přímo v rezervaci je na tom hůř. „Náročné pokusy o přirozenou obnovu bukových porostů,“ uvádí plán péče, „jsou ve výsledcích limitovány periodicitou semenných let a soustavným ohrožením náletů buku suchem. Vláhové poměry jsou v podmínkách PR limitujícím faktorem pro možnost přirozené obnovy. K zajištění obnovy lesa bude nutné použít i donášení zeminy.“

— Nedosti na tom – dalším vážným ohrožením listnatého zmlazení je okus zvířaty, zejména muflony. Těch na Blaníku bývá kolem pětadvaceti. Stahují se sem hlavně v zimě, kdy tudy neproudí davy turistů.

— „Nájemci honitby se nepodařilo splnit úkol totální likvidace populace muflonů zvěře,“ říká plán péče. „Následkem toho musí být ochrana kultur při obnově lesa prováděna oplocením, nověji příp. individuální ochranou v tubusech, podléhajících samovolnému rozkladu.“

1 2

1 Blanická rozhledna má podobu husitské hlásky

2 Josef Cáder při slavnostním předávání ocenění Blanický rytíř 2006 v obřadní síni vlašimského zámku
Foto Alena Polesná

TURISTI JSOU NEBEZPEČÍM

— Mezi čtyřmi současnými škodlivými vlivy, které uvádí plán péče, tři souvisejí s turistickým ruchem na Blaníku. Jako první je uveden negativní vliv provozu rozhledny, hlavně příliv návštěvníků, doprava vody, potravin a ostatního materiálu na rozhlednu, odpady, noční provoz, suché WC a rozdělování ohně. Druhým škodlivým vlivem je vjezd do rezervace na terénních bicyklech, kdy při sjezdu a brzdění dochází k porušení půdního krytu a přetrhání stromových kořenů. Třetím jsou širší negativní vlivy návštěvnosti, mezi nimi nepovolené rozdělování ohňů, ničení hraničního značení a informačních tabulí, sešlap půdy a obnažování kořenů, nepovolené lezení po skalách a pokusy o vjezd na koních, na motocyklech a terénními vozidly. Posledním, ale nikoliv co do významu, je již zmíněný negativní vliv zbytkové populace muflonů zvěře na přirozenou obnovu lesa.

— S uvedenými negativními vlivy souvisejí i plánem péče navržená nelesnická opatření. Plán ukládá zakotvit do smlouvy o pronájmu honitby povinnost likvidace zbytkové populace muflonů zvěře, zvýšit frekvenci strážní služby, zvláště v letních měsících a při hromadných akcích, a zlepšit osvětu v místním tisku k zamezení vjezdu na koních a motocyklech.

— Z lesnických opatření uvádí plán péče běžné výběry, prořezávky, probírky, clonné seče s podsadbami, ochranu podsadeb a přirozeného zmlazení, to vše se záměrem postupně dosáhnout cílové dřevinné skladby porostů s listnáči a jedlí. Především jde o silnou redukci smrku, který se v přirozené druhové skladbě vůbec nevyskytuje, zatímco v té současné je zastoupen 46 (!) procenty. Zvýšit je naopak zapotřebí zastoupení buku (současně 40 %, přirozeně 62 %), klenu (0 % – 6 %), dubu (0 % – 6 %) a zejména jedle, která je dnes zastoupena 1 %, zatímco v přirozené dřevinné skladbě zaujímala 22 %.

REVÍRNÍK SE STAL RYTÍŘEM

Blanické lesy mají jedno štěstí – plných 37 roků o ně pečuje jediný lesník! Jmenuje se Josef Cáder a pochází ze slovenské Kysuce. Přijel do Tábora a v roce 1971 nastoupil jako technik na Polesí Louňovice tehdejšího

Lesního závodu Vlašim. Od roku 1984 byl polesným, letos odchází do důchodu jako revírník, jímž se stal po vzniku Lesů České republiky v roce 1992. Blanické lesy zná jako svoje boty a dokázal je ubránit před necitlivými hospodářskými zásahy.

— Však si ochranáři a krajináři jeho celoživotní práce patřičně váží. Za rok 2006 se dokonce stal Blanickým rytířem! Toto ocenění uděluje porota sestavená ze zástupců asi 15 nevládních organizací zaměřených na ochranu přírody a péči o krajinu, v čele s Podblanickým centrem ČSOP. Titul, symbolizovaný soškou blanického rytíře, každým rokem získají tři lidé. Josefu Cáderovi byl udělen „jako lesníkovi, který se ve svěřeném území nejen příkladně stará o lesy, ale i o veškeré přírodní a kulturní dědictví v nich zachované.“ Může být lepší svědectví o tom, jak zaměstnanci Lesů České republiky pečují o zachování přírodního a kulturního bohatství naší země?

MAGICKÝ BLANÍK

Vrch Blaník dominující svému okolí přitahoval pozornost lidí od pradávna. Již ve 4. století před naším letopočtem zde bylo keltské hradiště, po němž se zachovaly dodnes jasně patrné zbytky kamenných valů. Potom, někdy na přelomu 14. a 15. století, zde údajně stával dřevěný hrad, avšak jeho existence jednoznačně doložena není. Čilý ruch zažila hora v 15. století za doby husitské, kdy se stala kulturním a náboženským místem a na jejím vrcholu se pořádala tajná národní shromáždění a různé pohanské oslavy.

— Pověst mystického a magického místa začal Blaník získávat v 15. století. Někdy po roce 1471 Mikuláš z Vlášnice u Pelhřimova vyslovil a posléze i písemně vydal proroctví, které je základem pověsti o blanických rytířích. Podle ní je v nitru Blaníku skryto „vojsko boží na ochranu země české a pravdy boží.“ Až se na naši vlast sesypou mračna nepřátel, až uschnou vrcholy stromů v lese blanickém, až starý uschlý dub na temeni blanickém se zazelená a pramen u skály se změní v bystřinu proudem se valící, v krajině mezi Blaníkem a Načeradcem strhne se veliká bitva. Rybník Pustý, u něhož se před

Typické suťové stanoviště
Velkého Blaníku

bitvou zazelená starý uschlý strom, se naplní potoky prolité krve. Zoufalí Čechové se proti silnějším nepříteľi budou hrdinsky bránit. V rozhodnou chvíli se Blaník otevře a z Veřejové skály se vyhrnou rytíři v plné zbroji vedení svatým Václavem na bílém koni. Zmatený nepřítel prchne ku Praze a tam bude slavný boj dobojován. Pak se každý navrátí do svého obydlí a zavládne pravá svornost a láska, kdy „všichni jednoho srdce budou, páni i lid obecný.“ Nastane 50 let dobrých a úrodných, v Čechách bude „ve všem hojnost a všude pokoj a boží požehnání.“

— V 19. století se pověsti chopili obrozenci a sláva Blaníku byla dovršena. Hora vstoupila do hudebních, malířských i literárních opusů a jejich prostřednictvím i do celonárodního povědomí. Není proto divu, že když se s obrovskou slávou začalo stavět Národní divadlo, tak jeden z hlavních základních kamenů byl vylomen právě na Blaníku. Je to úctyhodný kamenný blok o rozměrech 125 × 97 × 57 cm a o váze 1 750 kg. Vylomen byl až na druhý pokus. První vyrobený základní kámen byl

nakonec shledán nedůstojně malým a skončil zazděn ve sklepení louňovického pivovaru. Zde je dodnes k vidění i s nápisem Blaník vytesaným na boku...

BRÁNA DO JINÉ DIMENZE

Součástí mýtů, jimiž je Blaník opředen, jsou i pověsti o tom, že uvnitř hory plyne čas pomaleji než venku. Děvečka, která na požádání strávila v hoře hodinku úklidem stájí, se domů vrátila až po roce. Totéž se stalo louňovickému kováři, když jednomu z rytířů překovával koně. Zatímco on strávil v hoře něco kolem hodiny, doma ho celý rok oplakávali jako mrtvého. Ale věřte pověstem...

— Jenže právě při lámání základního kamene pro Národní divadlo v roce 1868 se odehrálo něco podobného. A řešilo se to dokonce soudně! O co šlo? Při odstřelu zahynul kamenický pomocník Václav Podbrdský. Podle očitých svědků se nešťastnou náhodou zřítil do téměř šedesátimetrové hloubky. Jeho tělo se však pod stěnou nenašlo, a tak byl za mrtvého prohlášen až po uplynutí

Zavádění cílových dřevin do smrčín I. zóny

úředně stanovené doby. Jenže v roce 1886, tedy po plných 18 letech, se Václav Podbrdský objevil a dožadoval se mzdy. Kamenický mistr František Šolín z Louňovic mu ji jako mrtvému odmítl vyplatit a pře se dostala k soudu. Protože Podbrdského totožnost potvrdili příbuzní i soudé, soud rozhodl, že mu mzda musí být vyplacena.

— Ale vzápětí byl Podbrdský postaven před vojenský soud za vyhýbání se vojenské povinnosti. Zde se obžalovaný hájil velmi zvláštním příběhem. Tvrdil, že po pádu ze skály ztratil vědomí a probral se v jakémsi sále. Tam se mu zjevila nádherná dívka, která s ním hovořila bez pomoci slov. „V mé hlavě se začaly tvořit myšlenky, jako bych byl učený a ne prostý dělník,“ uvedl před soudem. „Změnil jsem se na jiného, lepšího člověka.“

— Pak se setkal s mnoha českými historickými panovníky a osobnostmi. Svatý Metoděj mu dal číst knihu psanou neznámým písmem, on však všemu rozuměl. Nakonec mu krásná dívka vyjevila, že je strážným duchem českého národa a požádala ho, aby o všem, co ve skále zažil, podal venku svědectví. Pak se vznesla ke stropu, který se změnil v oblohu. Václav Podbrdský se sebral a rychle spěchal domů. S hrůzou však zjistil, že jeho rodiče zestárli a sourozenci mají už velké děti. Zatímco on byl pryč 18 hodin, venku uplynulo 18 roků...

— Vojenský soud na základě lékařské diagnózy nakonec prohlásil, že Podbrdský trpí fixní ideou a uznal ho nevinným. Historicky doložené soudní procesy z doby poměrně nedávné jsou však spolu s mnoha pověstmi a reálnými příhodami silným argumentem pro všechny ty, kteří jsou přesvědčeni, že Blaník je jedním z míst na Zemi, kterými lze vstoupit do jiné časoprostorové dimenze.

HUSITSKÁ HLÁSKA

Ve druhé polovině 19. století, v době vrcholícího národního obrození a počátků turistiky, se Velký Blaník stal poutním místem. V srpnu roku 1868 se zde konal první úředně povolený tábor lidu, kterého se údajně

zúčastnilo 40 000 lidí z celé země. Není proto divu, že zde brzy vyrostla rozhledna. Tu první nechal vystavět hrabě František kardinál Schönborn v roce 1895. Sloužila zároveň jako triangulační bod a byla pojata jako 20 metrů vysoká otevřená dřevěná věž, na kterou se stoupalo po žebřících. Počátkem 30. let 20. století byla věž již ztrouchnivělá a v roce 1936 se pod náporom větru zřítla.

— Ještě téhož roku požádal arcibiskup František Kašpar o povolení vystavět novou věž s kaplí sv. Václava, v níž by se při svatováclavských poutích sloužily mše. V roce 1940 stavbu realizoval Klub českých turistů z peněz, které získal za objekty v zabraném pohraničí. Posléze ji však nahradila současná věž vybudovaná Klubem českých turistů v letech 1940–41. Autorem projektu byl ing. Hanuš, který navrhl 29,5 metrů vysokou dřevěnou rozhlednu ve tvaru husitské hlásky krytou šindelem. Na krytý ochoz vede 112 schodů, otevřený přízemní přístřešek s kamenným oltářem je využíván jako kaple ke sloužení mší. Podoba rozhledny jako husitské hlásky v sobě dodnes skrývá poselství o vnitřním nesouhlasu obyvatel českých zemí s okupací hitlerovským Německem...

ZÁVĚREČNÉ DOPORUČENÍ

Ještě mnoho by se dalo o Blaník a jeho okolí napsat. O Malém Blaníku, o Louňovicích, o těžbě zlata v Roudném, o pokladu, který byl nalezen v roce 1962 na Velkém Blaníku, o mnoha dalších zajímavostech. Ale sebevětší množství slov nenahradí atmosféru daného místa, jeho *genia loci*, magickou sílu, kterou vyzařuje. Tu lze vnímat pouze přímo na místě. K pochopení historických a přírodních souvislostí na Blaníku pomáhá turistům 4 km dlouhá naučná stezka se 14 zastávkami a 17 hravými zastaveními pro děti. Za pomoci Lesů České republiky ji vybudovaly Podblanické ekocentrum Vlašim a Správa CHKO Blaník. Rekonstruovaná stezka byla otevřena koncem července roku 2007.

Text a foto: Jaroslav Jonáš

zapište si do diáře

Doufáme, že se Vám bude hodit následující informace o ročním plánu akcí pořádaných Českou lesnickou společností pro rok 2008.

Datum	Akce	Místo	Spolupořadatel	Odborný garant:
26. 2.	Broucí vázaní na dřeviny	Pardubice	KÚ Pardubice	Ing. Horák,
25. 4.	Valná hromada	Praha		Ing. Kalina
7.–11. 4.	Kurz odborné němčiny	Lobeč		Tajemník ČLS
7. 4.	ČS lesnictví ve světě II	Brno výstaviště	ÚHÚL Brandýs n. L.	Ing. Slabý
20. 5.	<i>Mykorhiza – změna chemismu půdy</i>	<i>Horšovský Týn</i>	<i>LČR, LS Horš. Týn</i>	<i>Ing. Černík</i>
27. 5.	<i>150 let Boubína</i>	<i>Prachatice</i>	<i>LČR, LZ Boubín</i>	<i>Dr. Vrška</i>
5. 6.	<i>Jasan – dřevina roku 2008 A</i>	<i>Děčín</i>	<i>LČR, KI Teplice</i>	<i>Ing. J. Ferkl</i>
5. 6.	Mimoprodukční funkce lesa – Cyklistika v lesích A	Liberec	KÚ Liberec	Ing. Čacká
12. 6.	Lesní hospodářství – krajina – voda	Sv. Jan pod Skalou	ČAV AZV	Doc. Švihla, Ing. Krečmer
20. 6.	<i>Opatření k snížení stavů spárkaté zvěře – Sněm lesníků</i>	<i>Hradec Králové</i>		<i>Ing. Kalina</i>
24. 6.	<i>Lesní pedagogická výchova pro lesní správce</i>	<i>Hranice</i>	<i>SLŠ Hranice</i>	<i>Ing. Kutý</i>
26. 6.	Pěstování nepůvodních dřevin A	Kroměříž	ČZU v Praze	Ing. Šálek
4.–5. 9.	Významné stromy severní Moravy	Bartošovice	AOPK Ostrava	Ing. Mračanská
5.–6. 9.	<i>Zajíc a jeho místo v naší přírodě A</i>	<i>Roudnice</i>	<i>OS myslivosti</i>	<i>Ing. Janota</i>
11. 9.	Objektivní lesnická pedagogika A	Blatná	MěÚ Blatná	Ing. R. Vokrojová
17. 9.	Přirozené zmlazování borovice	Mimoň	VLS divize Mimoň	Ing. Janota
23. 9.	Údržba lesní dopravní sítě	Křtiny	MZLU v Brně	Prof. Ulrich, MZLU
25. 9.	Povolování kácení ve městech (určeno pro Phu a Stř. Čechy) A	OU Praha 9	Český spolek pro péči o ŽP	Ing. Jarolím
2. 10.	<i>Význam dřevoprodukčních funkcí lesa A</i>	<i>Praha, Dům ČS VTS</i>	<i>Nadace Dřevo pro život</i>	<i>Ing. Řezáč, Ing. Navrátil</i>
9. 10.	Povolování kácení ve městech (určeno pro Moravu)	Olomouc	Magistrát Olomouc	Ing. Čížková
16. 10.	Management kulturní krajiny		Biosférická rezervace Dol. Morava	Ing. Vybíral
21. 10.	Celospolečenské funkce lesa – Lesní estetika	Křtiny	ŠLP Křtiny	Ing. P. Mauer
23. 10.	Stromořadí jako fenomén krajiny	Křivoklát	CHKO Křivoklátsko	Ing. Pavel Moucha
říjen	Kurz němčiny			Tajemník ČLS
6. 11.	Problematika správního řádu, zákona o myslivosti a zákona o lesích s důrazem na schvalování LHP a přebírání LHO A	Praha, ČS VTS, sál č. 417	KÚ Liberec	Ing. Čacká
13. 11.	Poškození dřevin a jeho příčiny A	Praha	AOPK, MŽP	Dr. Gregorová
20. 11.	NLP II	Praha	ÚHÚL Brandýs	Ing. Vašíček
duben, květen, září	Ochrana vod a vodních poměrů v lesním hospodářství ČR (termíny budou upřesněny po schválení SZIF)	Křtiny, Kostelec n. Č. L., Karlovy Vary	SZIF	Ing. Slabý, Ing. Polívka

A – doporučení, aby bylo žádáno o akreditaci
LČR se podílí na akci

poskytnuto Ing. Kyzlíkem, Mgr. Kubátovou

internetová encyklopedie BioLib

Na českém internetu již několikátým rokem funguje projekt BioLib (Biological Library, <http://www.biolib.cz>). Jedná se o mezinárodní nekomerční encyklopedii rostlin, hub a živočichů, která patří mezi největší projekty svého druhu na světě.

BioLib umožňuje uživatelům nejen získávat informace o nejrůznějších druzích a skupinách organismů, ale dává jim i možnost sdílet výsledky vlastní práce s ostatními.

VÝHODY

S rostoucím počtem uživatelů internetu se postupně zvětšuje i objem informací, které jsou přes něj dosažitelné. Elektronická forma navíc umožňuje v porovnání s tištěnou zpřístupňovat informace rychleji, levněji a snadno je dodatečně upravovat. Mnohem náročnější však je se v nepřehledném množství informací zorientovat. Uživatel se často potýká s problémem, jak najít spolehlivý zdroj informací, když je navíc mnohdy omezen jazykovými schopnostmi i znalostmi odborné terminologie. Pro autory stránek zase nebývá jednoduché ovládnout pokročilejší technologie, které by jim jednoduše umožnily zajistit potřebnou funkčnost stránek (např. vyhledávání, přehledy změn) nebo dostupnost stránek pro uživatele s různými jazykovými a technickými možnostmi. Cílem BioLibu je zjednodušit hledání základních informací, jako jsou názvy, zařazení druhů, obrázky či relevantní odkazy. Navíc umožňuje uživatelům podílet se na rozšiřování encyklopedie, aniž by k tomu byly potřeba větší znalosti práce s počítačem a tvorbou stránek.

USPOŘÁDÁNÍ

Ústřední částí encyklopedie je hierarchický taxonomický systém. K jednotlivým druhům, rodům, čeledím atp. lze přidávat další informace, jako například vědecká synonyma, národní názvy, texty v libovolných jazycích, odkazy na specializované stránky a citace literatury, obrázky a podobně. Do rozšiřování encyklopedie se může zapojit každý registrovaný uživatel. Má možnost nahrávat do BioLibu vlastní fotografie, určovat fotografie cizí či přidávat nové taxony a navrhovat další změny v taxonomickém systému. Veškerá takto přidaná data jsou však před přijetím do BioLibu kontrolována správci, čímž se podstatně snižuje počet chyb, ke kterým by jinak mohlo dojít. Obsah encyklopedie tak vzniká společnou prací veřejnosti a odborníků. Nejedná se tedy o encyklopedii tvořenou úzkým počtem odborníků, ani o plně otevřenou encyklopedii, kde by měl možnost do dat zasahovat doslova kdokoli, jako je tomu například u Wikipedie.

— BioLib se snaží uživatelům ušetřit práci na formě a mohou se tak plně věnovat obsahu. Má však význam i pro autory s vlastními internetovými stránkami – lze ho používat například ke kontrole vědeckých názvů

a systému. Z BioLibu mohou na jejich stránky vést odkazy, kterékoliv stránky se naopak mohou odkazovat na profily druhů v BioLibu.

CO V ENCYKLOPEDII NAJDETE

Kromě stále se rozrůstajícího taxonomického systému (momentálně přes 490 000 taxonů) a bohaté galerie fotografií (téměř 49 000) je na BioLibu možné najít i slovník pojmů, seznam chráněných území v ČR a SR či databázi odkazů a literatury.

— BioLib dále slouží jako platforma pro provoz různých nástrojů a akcí souvisejících s biologií. Nejvýznamnější z nich je mapování výskytu některých druhů živočichů na území ČR se zapojením veřejnosti. Ve spolupráci s RNDr. Milošem Anděrou, CSc., z Národního muzea probíhá na BioLibu mapování našich savců, ve spolupráci s Muzeem přírody Český ráj, Českou herpetologickou společností a AOPK ČR se mapuje výskyt obojživelníků a plazů. AOPK ČR dále pomocí BioLibu získává informace o vybraných druzích některých našich ohrožených bezobratlých živočichů. Více informací najdete na <http://mapovani.biolib.cz/>.

AUTOŘI A UŽIVATELÉ

Autoři BioLibu spolupracují s řadou českých i zahraničních odborníků a fotografů. Stránky denně navštíví okolo 6 000 různých uživatelů a jejich počet stále roste. Využívají ho odborníci, studenti, pedagogové, sběratelé, chovatelé, překladatelé, fotografové, redaktori českých i zahraničních publikací a mnoho dalších. Uživatelé mají řadu možností, jak si stránky nastavit podle vlastních potřeb, mají přehled o změnách od poslední návštěvy, jsou automaticky informováni, pokud někdo změní určení jejich fotografie v galerii. Stránky jsou momentálně dostupné v českém a anglickém jazyce, plánuje se zprovoznění i dalších jazykových verzí.

— Vzhledem k povaze projektu je na funkcích i datech BioLibu samozřejmě stále co doplňovat a upravovat. I přesto si však za několik let svého provozu našel svoje místo nejen na českém internetu a má široké využití v oblasti vzdělávání a popularizace biologie. Pokud byste měli jakékoliv dotazy, nápady či připomínky, nebo se chtěli do rozšiřování BioLibu sami zapojit, neváhejte se na autory BioLibu obrátit.

Ing. Ondřej Zicha,
redaktor BioLibu

záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky

Tento projekt je finančně podpořen v rámci programu LIFE-Nature, což je finanční nástroj Evropské unie určený především na podporu soustavy Natura 2000. Projekt je realizován Moravskoslezským krajem ve spolupráci s dalšími partnery. Mezi ně patří ČSOP Salamandr, Lesy České republiky, s. p., Povodí Odry, s. p., Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Plzeňský Prazdroj, a. s.

Hlavním cílem projektu je záchrana lužních stanovišť v povodí řeky Morávky, biologicky a geomorfologicky cenného území, které je ohroženo invazní rostlinou – křídlatkou (*Reynoutria*). Jedná se o největší projekt týkající se likvidace invazních druhů v České republice a o jeden z největších zabývajících se touto problematikou v rámci celé Evropy, o čemž svědčí rozpočet projektu, který činí 1 015 000 eur. Příspěvek Evropské komise je tvořen částkou 704 000 eur. Na zbývající částku 311 000 eur přispěl Moravskoslezský kraj a výše uvedení partneři.

— Projekt má tyto cíle: – vypracování metodiky potlačování invazních druhů a následné revitalizace postižených stanovišť; – potlačení invazní křídlatky v evropsky významné lokalitě Niva Morávky a části evropsky významné lokality Beskydy; – vytvoření modelu spolupráce zainteresovaných objektů při řešení problémů v oblasti ochrany životního prostředí na regionální úrovni; – šíření výsledku projektu a poskytování dalších informací o soustavě Natura 2000 a ochraně životního prostředí.

— Aktivita projektu jsou směřovány do povodí řeky Morávky, které se nachází ve východní části Moravskoslezského kraje na úpatí Beskyd. Plánovaná akce se dotýká hned několika chráněných území. Z chráněných území evropského významu se jedná o evropsky významnou

lokalitu Niva Morávky, evropsky významnou lokalitu Beskydy a ptačí oblast Beskydy. Dále je to velkoplošné chráněné území CHKO Beskydy a maloplošná chráněná území: národní přírodní památka Skalická Morávka a přírodní památka Profil Morávky.

— LČR, s. p., Správa toků – oblast povodí Odry se zapojila do tohoto projektu na základě „Smlouvy o partnerství“ uzavřené s Moravskoslezským krajem na likvidaci křídlatky na vodních tocích ve správě LČR, s. p., a na vodním toku Morávka v určené lokalitě. Zásah je prováděn na skutečné křídlatkou porostlé ploše 89 000 m². Vlastní zásah spočívá v mechanické a chemické likvidaci křídlatky. Aplikace roztoku herbicidu Roundup Biaktiv na list v koncentraci 7 % a 150–200 l roztoku na 1 ha skutečné plochy s výskytem křídlatky, přičemž na 1 ha likvidace křídlatky lze použít maximálně 26 l herbicidu za celé období. Aplikace je prováděna postřikovačem (menší plochy) nebo rosičem (souvislé plochy). Chemický postřik musí být šetrný k okolní flóře a může být prováděn pouze za vhodného počasí.

— Realizace projektu je plánována na roky 2007–2010 a finanční účast LČR, s. p., činí 60 000 eur. V roce 2007 byl chemický zásah aplikován na celé ploše, v následujících letech na redukované ploše. Výskyt křídlatky po ukončení projektu by měl být na úrovni pod 10 % jejího současného výskytu.

Jiří Junek

1 2

1 Likvidace křídlatky

2 Informační tabule
na břehu Morávky

výstava o lesích a lesnících nebyla nuda

Kdybych v sobotu 15. března nevyužil pozvání lesníků a nenavštívil na Vysočině malebnou vesničku Křižánky, která leží na úpatí Devíti skal, nevěděl bych, kdo to byli „láskaři“, neviděl bych mnoho zajímavých věcí z historie a současnosti lesnictví ve Žďárských vrších. A že výraz „láskaři“ zní v souvislosti s lesem poněkud zajímavě? Blíží se sice máj, lásky čas, a les určitě patří k místům pro lásku jako stvořeným, ale jak je to s těmi láskaři ve skutečnosti?

V roce 1848 byla zrušena robota, ale lidé z Vysočiny pracovali pro vrchnost dál „z lásky“ za to, že si mohli v lese nasbírat zbytky po těžbě, nyní zvané nehroubí, kůru, a mohli v lese vyžínat a získat tak seno pro dobytek.

— Pod Devíti skalami žijí zajímaví pánové – bratři Josef a Vladimír Černí. Pracují v lese a les je pro ně velkým koníčkem. Mimo jiné se starají o loveckou chatu pod Devíti skalami. Zajímají se zejména o historii lesnictví na Vysočině, mají zajímavou sbírku starých fotografií, map a dokumentů. Na počátku roku si prohlíželi s revírníkem revíru Koníkov Ing. Rudolfem Vaškem staré lesnické mapy. Při tom dostal pan revírník nápad: „Z toho by byla výstava!“

— Myšlenku podpořil lesní správce LS LČR, s. p. Nové Město na Moravě Ing. Josef Pollak s kolegy z lesní správy, pomohli i revírníci z Milov Otakar Brázda a z Devíti skal Jaroslav Půlpán. Šťastná hvězda vysvitla výstavě i v osobě starosty Křižánek Ing. Jana Sedláčka. Rodák z Hradce Králové vystudoval lesnickou fakultu a sedm let pracoval jako taxátor. Není tedy divu, že výstavě přál a poskytl jí prostory ve vzdělávacím a informačním středisku v Křižánkách. Tato parta autorů z množství materiálů, shromážděných i díky mnoha dárcům, během

dvou měsíců vybrala to nejzajímavější, a tak 1. března mohla výstava začít.

— Za dva týdny ji navštívilo přes 1 500 lidí – lesníků i příznivců lesa a historie. Lesní správa Nové Město n. Mor. na výstavě uspořádala výjezdni poradou. Největší zájem návštěvníků přitáhly staré mapy, jedna z nich, mapa lesů Nadačního velkostatku, nesla letopočet 1741. Na několika panelech byly k vidění staré fotografie hájenek i foťoven, mnohdy již neexistujících, lesního personálu a dělníků, zmíněných láskařů, lesnické techniky. Nechyběly ani lesní hospodářské plány, lesnické a dřevařské pomůcky, historická literatura. Na několika panelech lesníci představili návštěvníkům i současné lesnictví, a to co lesníci dělají pro veřejnost v rámci Programu 2000. Je potěšitelné, že mezi návštěvníky byla polovina mladých.

— Je dobře, že se lesníci z LS Nové Město na Moravě nebáli uspořádat monotematickou výstavu o lesích, lesnících a lesnictví v této části Vysočiny. Byla první a unikátní. Podle zkušeností s návštěvností určitě stojí za následování i v jiných regionech a jako inspiraci výstavu předvést třeba v informačních a vzdělávacích centrech Lesů České republiky.

Jiří Junek

Na výstavě se snoubila historie se současností

brouci vázaní na dřeviny

Mezi lesníky, entomology, ochránci přírody i pracovníky státní správy vzbudila velký zájem konference s názvem „Brouci vázaní na dřeviny“. Pořádala ji 26. února v Pardubicích Česká lesnická společnost s Pardubickým krajem, za podpory MZe, úseku lesního hospodářství.

Sešel se zde rekordní počet – 227 účastníků. Pro organizační garanty akce – tajemníka ČLS Ing. Pavla Kyzlíka a Mgr. Ivu Kubátovou – to byla 150., poslední akce ve službách ČLS. Díky jim za pestrý výběr témat a perfektní organizaci konferencí a seminářů.

— Pro lesníky měly snad největší aktuální význam příspěvky Milana Boukala z KÚ Pardubického kraje „Fragmentace krajiny a druhy indikující kontinuitu“, Petra Zahradníka z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i, Strnady, „Ochrana lesů a biodiverzita brouků v lesích“ a Přemka Štipla z KI LČR Hradec Králové „Problematika ponechávání odumřelého dříví v lese z pohledu vlastníka a lesního hospodáře“.

— Z velmi zajímavého příspěvku Milana Boukala citujeme: „Při plánování jednotlivých zásahů do krajiny, včetně těch managementových, se ale často zapomíná na základní životní nároky živočichů, které jsou určitým skupinám společné a které by bylo možno využít k jejich ochraně.“

— Naprostá většina bezobratlých má krátký vývojový cyklus, tj. nerozmnožuje se jednou, případně dokonce vícekrát během jednoho roku. Je proto pro jejich fitness zcela nevýhodné nevěnovat se v takto krátké době života rozmnožování a pobíhat někde mimo vhodný mikrobiotop. Mnoho druhů je zkrátka natolik vázaných na specifické životní podmínky, že jejich přesuny mezi biotopy různých vlastností jsou prakticky nereálné, nebo jde o zcela zanedbatelné procento jedinců, blíží se nule. Proto také neuvážený managementový zásah může tyto druhy na lokalitě vyhubit v extrémním případě i za jedinou sezonu.“

— Na problematiku hodnocení kvalitativních změn diversity upozornil ve svém příspěvku Petr Zahradník: „Kvalitativní zhodnocení těchto změn je poněkud komplikovanější. V období počátku přeměn lesů nebyla ještě druhová diversity jednotlivých skupin organismů dostatečně známa, takže je těžké zhodnotit, jak změna dřevinné skladby ovlivnila vymizení některých druhů z našeho území. Není totiž zřejmé, zda tyto druhy již tehdy nebyly z různých důvodů na ústupu. To se týká zejména druhů na okrajích svého areálu rozšíření, kde by svoji úlohu mohly sehrát i další vlivy, např. klimatické jevy.“

— Problémem zde zůstává, jak je možné tento úbytek zastavit, zpomalit či dokonce zvrátit. U části druhů, které vymizely, můžeme předpokládat, že do této kategorie mohly být zařazeny na základě mylných informací. Díky skrytému způsobu života, nedokonalé znalosti biologie a dalším faktorům se nám je pouze nepodařilo v současnosti nalézt. Svou roli by zde jednoznačně hrála i jejich „vzácnost“ na daném biotopu (lokalitě) i jejich

početně a plošně omezený rozsah. Takovéto druhy by mohly přežívat např. v národních přírodních rezervacích, kde jsou zachovalé přírodě blízké porosty v různém stádiu svého vývoje, a navíc na původních stanovištích. Až na výjimky se na těchto lokalitách intenzivně nesbírá, takže určitá naděje existuje (jde řádově o stovky lokalit).

— Změny probíhající v lesním hospodářství, spočívající v přiblížení se k původní dřevinné skladbě, zdaleka vše nevyřeší, a to zejména v dohledné době. Rozšíření jednotlivých druhů ze současných refugií nebo zvýšení jejich početnosti v oblastech s vhodnou živnou dřevinou může trvat i desítky let.“

— Vymezením Evropsky významných lokalit i mimo rezervace, národní parky a 1. zóny CHKO dochází ke zvýšenému tlaku na ponechání odumřelého dříví na ostatním území. To bývá provázáno konflikty mezi vlastníky lesa, popřípadě správci lesních majetků a orgány ochrany přírody. Jejich příčiny nejsou způsobeny jen ekonomickým pohledem vlastníka, ale také přístupem orgánů ochrany přírody. Také o tom hovořil ve svém příspěvku Přemek Štipl z LČR, s. p., KŘ Hradec Králové. Citujeme z něj v několika bodech:

— „V minulosti byly důsledně odstraňovány souše a polomy. Řada druhů hmyzu by tak neměla mít své existenční podmínky. Přesto se udržely a mnohdy byl u těchto druhů zaznamenán četnější výskyt než dnes. V lese neexistovalo dřevo ponechané rozpadu – vše bylo zpracováno vlastníkem nebo vyvezeno obyvatelstvem.“

— Dalším zdrojem rozporů mohou být protichůdné požadavky kladené na lesní hospodáře a vlastníky lesů. Na jedné straně tlak na ponechávání značného množství dříví do rozpadu v zájmových lokalitách ochrany přírody, popřípadě ponechávání biomasy v rámci certifikace, na druhé straně tlak na technické využívání dřeva a obnovitelných zdrojů energie, z nichž v našich podmínkách je reálně využitelné zejména dříví. Zetlením dříví se vrátí do atmosféry stejné množství skleníkových plynů, jaké bylo spotřebováno během života stromu při jeho růstu. Pokud se však dříví namísto zetlení využije jako výrobek, pak v něm mohou být skleníkové plyny fixovány i po staletí.

— Nejednou se stalo, že mezi vlastníkem a orgánem ochrany přírody v dané věci nebyl rozpor. Ten však nastal při vydání rozhodnutí, které bylo formulováno tak nešťastně, že se vlastník nakonec odvolal. Vyskytl se také případ, kdy bylo při bližším zkoumání záměru vyhlásit rezervaci zjištěno, že pro chráněný druh se tam nevyskytuje hostitelská dřevina, která je základním předpokladem jeho existence v dané lokalitě.“

KOLEGOVÉ DĚKUJÍ LESNÍMU SPRÁVCI Z JESENÍKU

— Kolektiv pracovníků Lesní správy Jeseník by chtěl touto cestou poděkovat Ing. Jaromíru Latnerovi, CSc., za vše, co nejen pro nás, ale i pro jesenické lesy a vytváření dobrého jména lesníků v rámci své činné služby u státního podniku Lesy České republiky, Lesní správy Jeseník, vykonal.

— Více než čtyřicetiletou lesnickou praxi začal v roce 1964 v Beskydech na Lesním závodě Ostravice. Zde zastával různé funkce na polesí a lesním závodě. V roce 1987 využil nabídky funkce hlavního inženýra na Lesním závodě Jeseník a změnil své působení z Beskyd do Jeseníků. Při vzniku Lesů České republiky, s. p., v roce 1992 se stal lesním správcem na nově vzniklé Lesní správě Jeseník a do konce roku 2007 tuto lesní správu vedl. Dobré jméno má LS Jeseník jak v rámci státního podniku, tak i na veřejnosti, především jeho zásluhou. Při své aktivní službě Ing. Jaromír Latner, CSc., kladl důraz na korektní jednání s dodavateli, ochranou přírody, státní správou a regionální samosprávou. Věnoval se práci s mládeží, kterou vedl k poznání přírody a kladnému vztahu k ní.

— Po celou dobu působení u LČR, s. p., dbal a podporoval zvyšování odborné kvalifikace všech zaměstnanců lesní správy. Ať už se to týkalo školení a seminářů, nebo dalších studií na vysokých školách. Za vše hovoří vysoký počet úspěšných absolventů Zkoušky pro odborné lesní hospodáře na LS Jeseník.

— Pan Ing. Jaromír Latner, CSc., byl a je aktivním členem mnoha odborných organizací, například redakční rady podnikového časopisu Lesu zdar, výboru Sdružení absolventů při Střední lesnické škole v Hranicích, předsednictva hnutí PRO SILVA BOHEMICA, myslivecké komise při České lesnické společnosti, Jesenické místní akční skupiny (JEMAS), Společnosti Vincenze Priessnitzze, výboru Jesenické lesnické společnosti, byl členem poradního sboru generálního ředitele Lesů České republiky, s. p. (2006), je

zapojen do odborné činnosti VÚLHM Jíloviště Strnady atd.

— Za vše výše uvedené, za jeho lidský přístup k řešení problémů ještě jednou Ing. Jaromíru Latnerovi, CSc., děkujeme a do dalších let přejeme pevné zdraví, spoustu krásných dnů, stále dobrou náladu, spokojený rodinný život a mnoho úspěchů v dalších činnostech.

Kolektiv pracovníků LS Jeseník

K tomuto poděkování se připojuje i redakce časopisu Lesu zdar.

BEZZÁSAHOVÉ ÚZEMÍ JAVORINA

— Lesy České republiky, s. p., a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR uzavřely ve Zlíně smlouvu o zlepšování skladby lesních porostů v lokalitě Javorina v CHKO Bílé Karpaty. Podpisem této dohody se rozšířila rodina bezzásahových území na současných sedm.

— Bezzásahové území Javorina se nachází v CHKO Bílé Karpaty a celkovou rozlohou 165,98 ha je součástí Národní přírodní rezervace Javorina. Z toho 147,46 ha se nachází na území v působnosti Lesní správy Luhačovice a 18,52 ha leží v obvodu Lesní správy Strážnice. Lokalita je specifická přírodě blízkými listnatými porosty tvořenými zejména bukem lesním, javorem klenem a jasanem ztepilým. V podrostu pak dominuje sněženka podsnežník, mléčivec alpský a měsíčnice vytrvalá. Lokalita je významným hnízdištěm strakapouda bělohřbetého, lejska bělokrkého a rehka zahradního.

— Nově vyhlášené území rozšiřuje NPR Javořinu, která byla na vrcholu Velké Javořiny (970 m n. m.) vyhlášena v roce 1951. Základ ochrany těchto unikátních přírodních společenstev však dali již Lichtenštejnové v roce 1909, kdy zde vyhlásili ochranný režim podobný dnešnímu. Les pod Velkou Javořinou tak roste bez velkých zásahů už více jak sto let. Stáří některých stromů na československém pomezí se odhaduje až na dvě stě let.

R. D.

PROJEKT ZAHRADA* KULTURNÍ 2007

— Tak se jmenuje projekt Agentury pro rozvoj Broumovska, občanského sdružení, na zpřístupnění a oživení národní kulturní památky – zahrady barokního kláštera v Broumově, na kterém se podílely i LČR, s. p.

— Cílem tohoto projektu bylo zpřístupnění a oživení unikátního prostoru v centru Broumova. Způsob, jak toho dosáhnout, bylo mimo jiné zahájení pravidelného pořádání kulturních akcí. První po slavnostním otevření byl Dětský den s Lesy ČR. Tato vydařená akce oslovila řadu dětí i jejich rodičů. Následovaly pravidelné koncerty a výstavy. Každý měsíc byl také promítán, za příznivého počasí venku, jinak ve výstavní síni, jeden žánrově nekomerční film. Konají se zde i besedy se zajímavými osobnostmi. Bylo možné zhlédnout i několik divadelních představení včetně tří pohádek pro děti. V prosinci byla v zahradě umístěna Ježíškova schránka, kam mohly děti i dospělí vhodit svá vánoční přání.

— Naučnou funkci plní tabulky k jednotlivým druhům stromů, které zde rostou. Zahrada* je oblíbeným místem exkurzí základních škol a gymnázia.

— Díky podpořenému projektu Agentury pro rozvoj Broumovska navštívilo Zahradu* mnoho místních obyvatel i turistů a seznámili se s touto jedinečnou památkou.

— Úhrnem navštívilo klášterní Zahradu* jen při kulturních akcích na 1 500 návštěvníků a bylo zde uvedeno neuvěřitelných 32 pořadů. Projekt Zahrada* kulturní 2007 je celkově mimořádně úspěšný a přelomový v historii Agentury pro rozvoj Broumovska. Od začátku byl připravován a prezentován v širších souvislostech než jen jako místní záležitost. Není pochyb o jeho pozitivním dopadu na regionální rozvoj a cestovní ruch. Díky úspěšnému začátku projekt pokračuje.

— Více o činnosti agentury na www.nase.broumovsko.cz.

L. Ř.

NEJKRÁSNĚJŠÍ DŘEVOSTAVBY ROKU 2007

— Také v letošním roce proběhla na v pořadí třetím veletrhu Dřevostavby ve dnech 28. února–2. března na pražském výstavišti PVA Letňany dvoukolová soutěž o Nejkrásnější dřevostavbu roku. Vyhlašovatelem soutěže byla veletržní správa Terinvest, spol. s r. o., za podpory nadace Dřevo pro život a společnosti Xella Trockenbau-Systeme Praha.

— V kategorii montované konstrukce dřevostaveb zvítězila společnost Artexa Praha, s. r. o. (www.artexa.cz), s rodinným domem Jantar. Je to velkoryse pojatý moderní prostorný dům plný světla koncipovaný v intencích zásad feng-shui. Předností domu je snadná přístupnost všech místností, které jsou orientovány podél obytného poloáttria (v těžišti kompozice). Dojem prostoru je umocněn velkými prosklenými plochami, kterými můžete vstoupit přímo do zahrady nebo na terasu. Takový dům je příslibem harmonického života, zejména s využitím vhodné směrové orientace. Dispozice umožňuje i záměnu vstupu z boční strany domu. Dům je koncipován jako energeticky úsporný se zesílenými izolacemi a izolačními trojskly v oknech a se zpětným využíváním energie větracího vzduchu – rekuperační jednotkou, jako nízkoenergetický dům.

— V kategorii srubové konstrukce dřevostaveb zvítězila společnost Haniš – Srubové domy, s. r. o., Hradec Králové (www.srubovedomy.cz) s jednopodlažním nepodsklepeným srubovým domem s obytným podkrovím. Nachází se na okraji obce Solnice (Kvasiny), kde je situován v mírném svahu pod lesem. Exteriér i interiérový byl navržen tak, aby splňoval požadavek investora dosáhnout co nejvhodnější poměr – cena stavby – max. obytná plocha – nízké energetické náklady na užívání – praktičnost – vzhled.

jnk

SVĚTOVÝ DEN VODY S DĚTI NA RÁZTOCE

— Jaro v polovině března pomalu a nesměle přebíralo vládu po zimě i v Beskydech. Blížil se Světový den vody, zrovna když jsem se chystal navštívit Správu toků – oblast povodí Odry, se sídlem ve Frýdku-Místku. Tehdy vznikl nápad připomenout si tento významný den třeba se školními dětmi někde v přírodě u hezké vody. Zrovna probíhaly úpravy toku horské říčky Ráztoky, která protéká obcí Komorní Lhotka. Pracovníci správy toků Ing. Vladimír Němčanský, Ing. Dan Král a Mgr. Tomáš Řeha nabídli výlet do přírody Základní škole TGM a predszkole v Komorní Lhotce. Blížily se Velikonoce, děti svoji školu hezky jarně vyzdobily. — Nejprve lesníci žákům 3.–5. třídy ve škole vyprávěli o Lesích České republiky, s. p., proč se tento podnik stará i o vodní toky na území, které spravuje, a proč byl vyhlášen Světový den vody. Ale jak se říká – jednou viděné je lepší jak stokrát vyslechnuté, opravdový zájem projevil děti i jejich paní učitelky až na vycházce u Ráztoky. Tam se úlohy průvodce ujal správce tohoto toku Mgr. Tomáš Řeha. Ukázal dětem různé typy staveb a úprav na říčce, nejvíce se jim však líbily praktické ukázky úpravy břehů Ráztoky moderní technikou. Kolega Řeha absolvoval takové setkání s dětmi sice poprvé, ale počínal si bravurně jako zkušený lesní pedagog, byl stále obklopen hloučkem zvědavých dětí. Určitě má význam se takovým způsobem dětem věnovat! Lesníkům i dětem patří dík za hezky a zajímavě prožité dopoledne. — Loučení bylo i trochu dojemné při pohledu do rozzářených očí dětí, když od lesníků dostaly skládačky s lesní zvěří a ptáky a další dárky. Mohly si pohlédit i jezevčička Dara pana Ing. Krále. A veselí kluci si i vyzkoušeli pana správce toků záluďnou otázkou: „V Praze se díváte z Karlova mostu na Labe, nebo do Labe?“

jnk

ARCHIV LČR – PAMĚŤ LESNÍKŮ

— Archiv je místo informací, na jednom místě tam můžete nalézt nepřeberné množství dat uspořádaných tak, aby byly vždy rychle k nalezení a byl o nich dokonalý přehled. Pro zaměstnance LČR zabezpečuje údaje z dokumentů trvalé hodnoty i z dokumentů s omezenou životností (podléhající skartaci). To, jak zajímavé informace zde můžete nalézt, dokazuje i zájem o exkurze. Jedné takové se zúčastnili i studenti Fakulty filozofické Univerzity Pardubice a velice ocenili tuto možnost svým děkovným dopisem. — Jedním z dokumentů, který je zde uchován, jsou Lesnické pamětní knihy. Tyto odborné historické knihy se píší na dobu platnosti LHP. Jsou členěné do šestnácti kapitol zaměřených na vznik organizačních jednotek, organizační strukturu, výrobní podmínky a zaměření, obchodní vztahy, plnění lesního hospodářského plánu, hospodaření a výrobu od genetiky po těžbu, ochranu lesa, životní prostředí, dopravní strukturu, vodní hospodářství, vedlejší činnosti, ale i počasí a společenský život. Poslední kapitola je věnována autorovi. — V jednotlivých oddílech se dočtete nejen jaká byla měna, ale rovněž i jaké bylo správní uspořádání. Naleznete zde i bližší informace o smluvních vztazích a cenách v dané době. — Součástí je i fotodokumentace. Můžeme zde vidět snímky zdravého lesa i porostu z období kalamity, jsou zdokumentovány uniformy a používaná technika či dopravní prostředky. — Zajímavé je, že se pamětní knihy vedou již od 18. století. V oblastních archivech najdeme pamětní knihy psané např. švabachem, setkáme se zde s různými jazyky i technikami od tuše až po počítač. — Tyto knihy vedou všichni, kdo spravují majetek, tedy lesní správy, lesní závody, Semenářský podnik v Týništi nad Orlicí, správy toků a Ředitelství LČR. Autory jsou vedoucí

organizačních jednotek nebo jimi pověřeni lesníci.

— Práce na těchto knihách je velmi náročná, ale zároveň cenná. Je to odkaz budoucím generacím.

— Musí splňovat odborné i historické požadavky. Knihy se vypracovávají ve třech vyhotoveních, z nichž jedno obdrží muzeum Ohrada v Hluboké nad Vltavou, jedno příslušná organizační jednotka a jedno zůstává na Ředitelství LČR.

— Archiv ale nejsou jen pamětní knihy, zajišťuje se zde i provoz technické knihovny a vybraných řad norem. Těmto dalším funkcím se budeme věnovat někdy příště.

L. Ř.

VÝSTAVA „JIZERKY MÝMA OČIMA“ OTEVŘELA CELOROČNÍ PROGRAM „JIZERKY SLAVÍ“

— Výstava je komponována z fotografií deseti osobností z velké řady autorů spojených svojí tvorbou i životem s Jizerskými horami. Účast přijali Jiří Bartoš, Bohumil Jakoubek, Miloslav Kalík, Miloš Kirchner, Zdeněk Lín, František Mrva, Jan Pikous ml., Jan Veselý a Siegfried Weiss. Objevují se zde také fotografie nedávno zesnulého Wolfganga Ginzela.

— Základním tématem expozice, pro kterou vybral fotografie Pavel Vinklár s dalšími odborníky, je krajina a příroda Jizerských hor, jejíž proměny podávají jednotliví autoři sobě vlastní fotografickou technikou s osobitým uměleckým pohledem. Soubor 53 fotografií byl v malém sále Severočeského muzea v Liberci vystaven do 25. 2. 2008 a pak bude dále putovat po výstavních prostorech v regionu: v březnu byl instalován v Mezinárodním centru duchovní obnovy v Hejnicích, v dubnu bude v Riedlově vile v Desné, v srpnu bude vystaven ve výstavní síni kulturního střediska v Záměčku ve Smržovce a v listopadu ve výstavní síni radnice ve Frydlantě v Čechách.

— Výstavou se otevřel celoroční program akcí „Jizerky slaví“, jimiž se Správa chráněné krajinné oblasti obrací zejména k veřejnosti – k obyvatelům a návštěvníkům Jizerských hor, s cílem připomenout 40. výročí vyhlášení chráněné krajinné oblasti a přiblížit zajímavosti, krásy i problémy krajiny Jizerských hor. Na realizaci akcí se budou podílet i Lesy ČR, s. p.

— Veškeré informace o pořádaných akcích jsou k dispozici na www.jizerkyslavi.cz a na kontaktech Správy Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, U Jezu 10, Liberec, tel. 482 428 999, jizhory@nature.cz. — Na vernisáži výstavy jsme se před jejím otevřením setkali ve výstavní síni s jedním z autorů fotografií – Milošem Kirchnerem z Jablonce nad Nisou. Chvilí jsme si povídali u jeho fotografií. Vyprávěl i příběh fotografie s názvem Jarní buk (viz foto nahoře):

— „Na konci dubna roku 2004 jsem se chystal do lesa fotografovat. Ráno mne ale rozbolela záda, doktor mi předepsal brufen, a tak nadopovan hned dvěma tabletkami jsem se svou fotografickou výbavou vážící kolem dvaceti kilogramů vyrazil nad Oldřichov do lesů pod Lysé skály. Bez dvou trekových holí bych to zvládl velmi těžko. Bylo mlhavo. V této atmosféře mne zaujal pahýl buku. Nachystal jsem si stativ a fotoaparát. Najednou mně něco řikalo – ohlédni se. Stál tam buk paprsky slunce právě osvětlený, s čerstvě vyrašenými listy. Znáte tu svěží jarní zelenou barvu. Mlha ustoupila do porostu za buk. Stiskl jsem spoušť fotoaparátu. Takové okamžiky se neopakují...“

— Zbývá dodat, že pan Kirchner upřednostňuje fotografování na diapozyty. Je stále vhodný k vysokému zvětšení fotografií. O umělecké i technické kvalitě fotografie „Jarní buk“ svědčí i to, že si ji vybrala Správa CHKO Jizerské hory jako ústřední fotografii celoroční akce „Jizerky slaví“.

jnk

s lesníky v údolí a horách Ostravicka

Lesy LS Ostravice se rozkládají v centrální části Moravskoslezských Beskyd. Začínají na Frýdlantsku a táhnou se až ke slovenským hranicím – do Zadních hor.

Lesní správce Ing. Karel Matula
první vlevo

JEDEN „OBYČEJNÝ“ DEN LESNÍHO SPRÁVCE

Od roku 1998 – tedy již deset let – je lesním správcem LS Ostravice Ing. Karel Matula, rodák z tohoto kraje. Po absolvování studia na lesnické fakultě VŠZ v Brně pracoval u Severomoravských státních lesů Krnov postupně jako expedient, lesní a technik polesí, v letech 1979–1992 jako vedoucí polesí Bílá. Po transformaci lesního hospodářství v roce 1992 byl nejprve revírníkem revíru Bílá a již deset let je lesním správcem LS Ostravice. Tedy ideálním způsobem absolvoval praxi pro pozici lesního správce. A lidé, které vede, o něm říkají, že má vzácný dar stmělovat lidi a má pochopení pro jejich pracovní i osobní starosti. Ředitel KI Frýdek-Místek Ing. Jiří Silvestr k tomu dodal, že to je PAN LESNÍK.

— Lesní správu Ostravice jsem sice nenavštívil v době uzávěrek nebo výběrových řízení, kdy nebývá na správě volného času právě nazbyt, ale i tak se pan správce za celý den nezastavil. Kromě každodenní agendy a rozhodování v záležitostech běžného provozu již po ránu přivítal v úvodu porady revírníků prof. Ing. Oldřicha Mauera z Fakulty lesnické a dřevařské MZLU v Brně, který se svými kolegy z fakulty provádí výzkumy i v porostech ostravické lesní správy. Jeho přednáška na téma Vliv provenience na vývin kořenového systému smrku ztepilého revírníky zaujala natolik, že se po ní rozproudivla živá beseda. Z přednášky pana profesora vyplynulo, že nezáleží tolik na původu sazenic, jako na stanovišti a na způsobu jejich výsadby.

— Po poradě již pana správce a pracovníci pozemkové evidence Ing. Hanu Kaděrovou čekalo jednání s majiteli bývalé lovecké chaty a nyní soukromého objektu na Okružlici. Mají zájem odkoupit od LČR část pozemku v těsné blízkosti objektu. Na pozemku není les a lesní správa jej nepotřebuje. Na Grúni zase naopak lesní správa má zájem o směnu lesních pozemků. V málo přístupném terénu bude probíhat těžba, ale svážnice k této lokalitě vede soukromým pozemkem.

— V době mojí návštěvy pobývali na lesní správě pracovníci odboru kontroly Ředitelství Lesů České republiky v Hradci Králové Ing. Stolárik a Ing. Jan Vybíral, CSc. Tématy jejich kontroly bylo uzavírání smluv a nakládání s nemovitým majetkem. Přidali se k nám a společně jsme navštívili sídlo revírů Poledňana a Staré Hamry – Pargáč. V zátoce přehrady Šance stojí u lesa stavení, které připomíná hájenku – na zděném základu dřevěná budova. Ozdobou jejího interiéru jsou stará kachlová i litinová kamna. Dýchá to zde člověčinou. Nynější sídlo revírů ale původně nebyla ani hájenka, ani fořtovna. Patřilo pivovaru ve Starých Hamrech. Zasluhou lesníků byl dům, postavený na přelomu dvacátých a třicátých let minulého století, zachován a nebyl zlikvidován při stavbě přehrady. Lesní správa o něj dobře pečuje.

— Den uběhl a tak se příležitost a klid na popovídání si s lesním správcem o ostravických lesích a lesnících naskytla až v podvečer na Grúni na chatě Švarná Hanka.

LESNÍ SPRÁVA OSTRAVICE

Pan Ing. Matula mi nejprve přiblížil charakteristiku lesní správy.

— Správa se nachází v centrální části Moravskoslezských Beskyd, které jsou z větší části tvořeny flyšem godulského pískovce, v jižní části třetihorním flyšem magurského vývoje. V oblasti známého beskydského hřebene Grúně a oblasti Javořiny se vyskytují vrstvy ístebňanského flyše. Hraniční hřbet se Slovenskem tvoří ráztocké vrstvy soláňského souvrství. Z pedologického hlediska je základním půdním typem na LHC hnědá lesní půda.

— Katastrální rozloha LS představuje 24 011 ha. Lesní půdy ve státních lesích (PUPFL) je 18 735 ha. Odborná správa v nestátních lesích je vykonávána na 861 ha. Organizačně je lesní správa rozdělena na 11 revírů.

— Průměrná roční teplota se pohybuje od 2,3 do 7,2 stupně C, průměrný roční úhrn srážek kolísá od 1 000 do 1 565 mm, průměrná roční teplota vzduchu ve vegetačním období se pohybuje od 10 do 13 stupňů C, délka vegetační doby je 100–140 dnů, průměrný

počet ledových dnů v roce je 10 až 40, průměrný počet mrazových dnů v roce dosahuje 40 až 70 a počet dnů se sněhovou pokrývkou v roce je 80 až 160.

— Pro měsíce červenec a srpen jsou charakteristické přívalové deště. Od nadmořské výšky asi 850 m nabývají na významu horizontální srážky, které mohou zlepšit vodní bilanci až o 15 % v případě, že jsou v těchto polohách starší smrkové porosty.

— Lesní hospodářský celek Ostravice zaujímá střední část Moravskoslezských Beskyd a jeho území tvoří arondovaný celek, nacházející se téměř výhradně v přírodní lesní oblasti 40 – Moravskoslezské Beskydy.

— Na severozápadě lesní správy se prudce zvedají z Podbeskydské pahorkatiny hřbety Předních hor. Vrchol Kněhyně dosahuje 1 257 m, vrchol Smrku 1 276 m a Lysé Hory 1 326 m n. m. Nepravidelné horské hřbety tvoří val proti severozápadnímu proudění. Tyto hřbety jsou od sebe odděleny dvěma hlubokými údolím, údolím řeky Čeladenky a řeky Ostravice, orientovanými ve směru severozápad–jihovýchod.

— Jižní a jihovýchodní obvod lesní správy je uzavřen horským hřebenem o nadmořské výšce zhruba 850 m n. m., který tvoří hranici se Slovenskem, tak zvané Zadní hory. Nadmořské výšky na LHC Ostravice se pohybují od 380 m na soutoku řeky Čeladenky s Ostravicí až do 1 326 m n. m. na vrcholu Lysé hory. Orografie lesního hospodářského celku se vyznačuje velkou členitostí, s množstvím horských hřebenů oddělujících

boční údolí. Jejich členitost je zvýrazněna hustou sítí bystřin a potoků.

— Z hlavních dřevin je na LS nejvíce zastoupen 81 % smrk, 16 % buk, téměř 2 % jedle a 1 % javor klen.

PROBLÉMY PŮSOBÍ KALAMITY

Jednou z největších kalamit v celé historii lesní správy byla kalamita ze zimního období 2005/2006, kdy objem kalamitního dříví dosáhl 146 000 m³. V loňském roce vichřice Kyrill způsobila škodu 97 000 m³ dříví, v letošním roce vichřice Emma výrazné škody nezpůsobila, jen kolem 8 000 m³. Výraznější škody správa zaznamenala po lednovém silném větru – 20 000 m³.

MIMOPRODUKČNÍ FUNKCE LESA

Lesní správa Ostravice klade velký důraz na jejich respektování. Jedná se zejména o funkci vodohospodářskou a půdoochrannou. Významné místo v beskydské vodohospodářské oblasti – Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Moravskoslezské Beskydy – mají právě lesy se zvýšenou vodohospodářskou funkcí. Ta je zde dána také existencí vodárenské nádrže na pitnou vodu Šance, jejíž povodí zaujímá téměř 70 % plošné výměry lesní správy. Hospodaření v lesích z hlediska vodohospodářů je dáno i požadavkem zachování kvality vody a zabránění vodní erozi a splachu splavenin do přehrady. Proto je věnována pozornost volbě přibližovacích technologií v oblasti povodí vodárenské nádrže.

Přibližování dříví na Bílé

1 2 MYSLIVOST NA LS OSTRAVICE

1 Prales Salajka

2 Revírník Oldřich Sobala

Na lesní správě je celkem dvanáct honiteb, z toho jsou dvě režijní. Vyskytuje se zde zvěř jelení, srnčí a černá, z velkých šelem vlk, medvěd a rys. Součástí honitby Jatný na revíru Řečice je přezimovací obůrka, založená v roce 1975 na výměře 12 ha. Na starosti ji má revírník. V letošní poměrně mírné zimě zvěř neměla příliš potřeby se soustřeďovat v obůrce, je v ní 29 kusů převážně holé jelení zvěře. Je krmena kvalitním senem, ovsem, kaštany, žaludy a řepou. Vzhledem k letošnímu nízkému stavu sněhu bude zvěř vypuštěna pravděpodobně v dubnu.

ŘÍČNÍ SÍŤ A JEJÍ UTVÁŘENÍ

je dalším charakteristickým prvkem tohoto území. Zdejší typ divočiných štěrkonosných toků, na který jsou vázány mizející druhy rostlin a živočichů, je ojedinělý v rámci celé republiky. K pravým přítokům řeky Odry patří například Jičinka, Lubina, Ostravice a Olše. Ostravice vzniká v Zadních horách soutokem Bílé a Černé Ostravice, jejími přítoky až po Frýdlant jsou prudké a krátké potoky. Největším přítokem Ostravice je Morávka, která odvodňuje oblast mezi masivem Lysé hory, hraničním hřebenem a hřebenem Ropice. Celá oblast se překrývá s chráněnou oblastí přirozené akumulace vod a patří mezi vydatné a kvalitní zásobárny pitné vody v ČR.

OCHRANA PŘÍRODY

Téměř celá oblast lesní správy je zahrnuta do CHKO Beskydy. Na území lesní správy jsou 3 národní přírodní rezervace o celkové výměře 210,58 ha, dále 10 přírodních rezervací o celkové výměře 907,71 ha a 3 přírodní památky. Zvláště chráněná území zaujímají celkovou plochou 1 118,29 ha téměř 6 % rozlohy lesní správy. — V tomto regionu byla vymezena ptačí oblast Beskydy, jejíž území zahrnuje i významnou část LHC Ostravice (6 647 ha).

PROGRAM 2000 PRO VEŘEJNOST

Od loveckého záměčku na Bílé, který se v současnosti opravuje, vede údolí, známé šířičito-uhličitým pramenem Smradlavka. Bývá častým cílem výletníků z Bílé směrem k Maxovu klauzu nebo ke kapličce na Kavalčankách. V loňském roce lesní správa upravila okolí pramene Smradlavka a nechala postavit v rámci Programu 2000 nový můstek k prameni. Při jeho stavbě bylo použito hlavně dřevo. Nosné díly jsou sice ze železa, ale jsou obloženy dřevem. Betonové patky jsou překryty šindelem. Letos LS upraví výtok pramene a umístí k němu informační tabuli a kamenem vydláždí přístu-

povou cestu. V loňském roce v rámci péče o biodiverzitu z Programu 2000 likvidovali zejména na revíru Poledňana křídlatku. Na naučné stezce v Bílé opravili a doplnili dřevěný mobiliář a hřiště pro děti. Podíleli se na vybudování naučné stezky Pepinka na Starých Hamrech a před budovu lesní správy v Ostravici instalovali dřevěné logo LČR. Nejvýznamnější letošní akcí bude postavení kaple Svatého Huberta u loveckého záměčku v Bílé. Bude částečně zděná a částečně dřevěná a mimo jiné bude sloužit pořádání Svatohubertských mší. Stavba začne v květnu a do konce června bude hotova.

ZA REVÍRNÍKEM OLDŘICHEM SOBALOU NA KAVALČANKY

V březnu roku 2000 ležel na Zadních horách, tedy i na horské samotě Kavalčanky nedaleko hranice se Slovenskem, téměř metr sněhu. Na revíru stály opřeny o stodolu staré dřevěné sáně na sáňkování dříví z lesa. Daly by se ještě vyzkoušet? Slovo dalo slovo a za několik dní jsem přijel zaznamenat ukázkou dlouhá léta zapomenutého způsobu lesní dopravy – sáňkování. Revírník Oldřich Sobala se synem Markem, tehdy studentem hranické lesnické školy, připravili ve sněhu dráhu na sáňkování, ale jak na svahu naložili na sáně metr dřeva, rozeschlé sáně to nevydržely a rozpadly se. Otec a syn Sobalovi za víkend postavili sáně nové a sáňkování se konalo.

— Toto bylo již několikáté setkání s revírníkem Oldřichem Sobalou, skromným a pracovitým lesníkem, kterého měl snad každý rád. Poprvé jsme se setkali, když provázel zájezd lesníků z Hradce Králové k pralesu Salajka, který měl ve svém revíru – snad nejkrásnějším na správě. Lesní dělníci i místní lidé na něj rádi vzpomínají a k dřevěné kapličce, která stojí pod Kavalčankami, nosí na jeho památku květiny a zapalují svíčky.

— Revír Kavalčanky jsme navštívili s pracovníky kontroly a s pracovníkem HIM Markem Sobalou. Ten nám vyprávěl o svém dětství, prožitém na této samotě. Každý den absolvoval pěšky cestu 4 km do školy a 4 kilometry zpět, do školy na slovenskou stranu, do Vyšného Kelčova. Odtud pochází jeho matka. S ní si tedy povídá slovensky, s tátou hovořil česky.

Jiří Junek

beskydskou přírodou až k historii

Kraj pod Lysou horou protínají staré zbojnické chodníčky bájného hrdiny Beskyd – Ondráše. Lesníci zde však upravili i jiné chodníčky, které turistům slouží k putování lesy i k poučení.

NAUČNOU STEZKOU NA LYSOU HORU

Naučná stezka, dlouhá 16,5 km, o patnácti zastaveních, byla otevřena v říjnu roku 2006. Má ve znaku sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*), který se u nás vyskytuje hojně v jehličnatých lesích vyšších horských poloh. Stezka má dvě nástupní místa – od nádraží na Ostravici a z Malenovic, od parkoviště u Rajske boudy. Naučná stezka Lysá hora, která vznikla z podnětu Správy CHKO Beskydy za spolupráce s Lesy České republiky, s. p., Lesní správy Ostravice, představuje návštěvníkům hor přírodní i vlastivědné zajímavosti nejvyšší hory Moravskoslezských Beskyd.

— Lysá hora patří dlouhodobě mezi nejnavštěvovanější místa Beskyd – nová stezka si klade za cíl přispět k lepšímu poznání kraje, kde působil legendární zbojník Ondráš, kraje básníka Petra Bezruče. Mnohé ze zde uvedených informací nebyly v této podobě a souvislostech zatím prezentovány.

— Naučná stezka Lysá hora má na trase celkem 15 zastávek. Trasa z Malenovic i od nádraží na Ostravici se spojí na hřebeni Lukšince a stezka pokračuje na vrchol. Proto, chcete-li zhlédnout všechna zastavení, naplánujte si výlet z jedné obce přes vrchol do druhé.

— Trasa NS je vedena po turistických značených cestách. Z Ostravice až na vrchol po červené, z Malenovic po Lukšince po žluté. Trasa je poměrně náročná, celkové převýšení je asi 800 m. Prohlídka vám zabere 4 až 6 hodin (v období bez sněhové pokrývky). Je určena především pro pěší!

CO SE NA NAUČNÉ STEZCE MŮŽETE DOZVĚDĚT?

O zbojníkovi Ondrášovi – pánovi Lysé hory, o pozoruhodných původních obyvatelích hor – rostlinách i zvířatech, o beskydských lesích a těch na Lysé hoře obzvláště, o vývoji krajiny a živobyti zdejšího lidu – o dřevorubcích a pastýřích, o nebezpečí a obětech hor, o pozoruhodných osudech obou obcí, kde stezka začíná, o největším vodopádu Beskyd na říčce Satina a o sesuvech a jeskyních.

VODOPÁDY NA ŘÍČCE SATINA

Kousek cesty za posledními malenovickými chatami přijdete k místu, které je unikátní částí toku říčky Satiny v masivu Lysé hory, k Přírodní památce Satina o výměře 8,76 ha na katastru obce Malenovice. Odborníci považují horní tok Satiny za jeden z nejdelších a nejvýznamnějších příkladů skalních koryt v moravské části Karpat. Pro návštěvníky je pak bezesporu nejatraktivnější asi kilometr dlouhý úsek, který má místy charakter soutěsky o hloubce cca 15 m s několika vodopády

s výškou do 3 m. V soutěsce se dochovaly lesní porosty s poměrně přirozenou dřevinnou skladbou – především kyselé bučiny a druhově bohaté suťové lesy s chráněnou měsíční vytrvalou.

— Přimo v toku byla nalezena řada bezobratlých živočichů, přičemž mezi nejvýznamnější nálezy patří tři druhy chrostíků (s jednou až třemi lokalitami v rámci ČR). Území Přírodní památky Satina, chráněné od roku 2006, přímo navazuje na Přírodní rezervaci Malenovický kotol, vyhlášenou v r. 2004, takže v současnosti je zabezpečena ochrana celého přirozeného úseku vodního toku. Správa CHKO Beskydy do budoucna počítá s možností částečného zpřístupnění území chodníkem a lávkami, případně napojením na Naučnou stezku Lysá hora, která prochází v těsném sousedství přírodní památky.

**Nový most k prameni
Smradlavka**

papír, pero, inspirace...

Někteří tvrdí, že ne pes, ale kniha je nejlepším přítelem člověka. Pojďme strávit pár chvil s někým, pro koho je psaní celoživotním koníčkem a má na svém kontě již několik publikací. Pan Jaroslav Veškrna je nejen lesník tělem i duší, ale i člen Obce spisovatelů a povídat má opravdu o čem.

ALESPOŇ KRÁTCE ZE ŽIVOTA

„Byl jsem zaměstnancem LČR až do úplného důchodu. Po prodloužení úvazku až do svých 66 let jsem odešel na odpočinek v roce 1999. Pracoval jsem jako vedoucí polesí, v době normalizace jsem byl technikem polesí, od převratu znovu vedoucím a nakonec revírníkem LČR. Od roku 1962 to trvalo 37 let, a stále na jednom místě, na nynějším revíru Mikulovice Lesní správy Třebíč.

— Ihned po ukončení služby jsme se s manželkou ještě na Vánoce 1999 přestěhovali z Vysočiny do Jeseníků. Tady žijeme v přátelské společnosti lesníků z Lesních správ Město Albrechtice, Karlovice, Janovice a jiných, samých takových, co mají jako já velmi blízko k přirozenému, bezholosečnému pěstování lesů.

Úryvek z loni vydané knížky Jaroslava Veškrny Ze zápisníku lesníka

Jedlová je malý klenot mezi okolními lesy. Není to ničí zásluha, jen šťastná náhoda.

— Když jsem na polesí začínal, nejednou mi vrtalo hlavou, jak to vlastně ta jedle dokázala, že její mlaziny začátkem století odrůstaly v takovém rozsahu, že tu dodnes neomezeně vládne. Jak to, že právě tady se nepodařilo, jako všude jinde, proti nezpůsobům vzpurné přírody zavést spořádanou velkovýrobu smrkového dřeva.

— Jedle tu musí mít výjimečně dobrou konstelaci podmínek, říkal jsem si a byl jsem za ni přírodě vděčný.

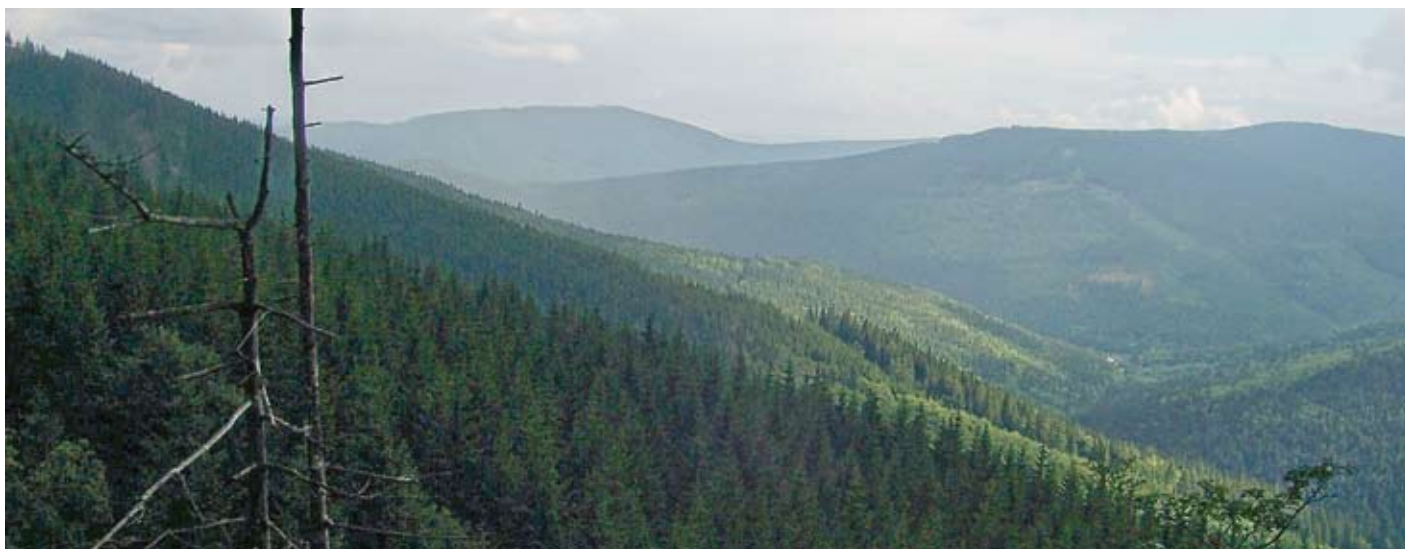
— Pak jsem se od pamětníků po troškách dozvídal, že neměla ve všem prsty jen příroda. Donesly se mi zvěsti o hladovém období kolem první světové války. Mnoho lidí bylo nuceno živit početné rodiny, jak se dalo, ti nejotrlejší mimo jiné pytláčením. Když se v té době ukázal v polích kus srnčí, sousedé se sbíhali na tu vzácnost podívat.

— To byla ta zpráva, která ve světle počtů zvěře, co už tehdy, v mých začátcích, byly podobné dnešním, dost vysvětlovala: hle — jeden z prvků té výjimečné konstelace podmínek! To také proto ani drastická holosečná těžba, ani masová výsadba smrku nestačily v živelně zmlazovaných porostech jedli úplně vyhladit. Také proto se jedle vesele zmlazovala a odrůstala, a proto dodnes tomuto lesu vládne. Žel jen v porostech, které dnes dozrávají k obnovní těžbě. Tím celá sláva končí, žádné tyčoviny ani mlaziny tu nenajdeš. Přesto, že se jedle činí, jak může. Každým druhým podzimem je země postlána šupinami rozpadlých šišek, mezi nimiž se při pozorném pohledu

blýská ten poklad: velká hladká semena trojúhelníkového tvaru, která v jedlovém opadu i na listech dubů a buků přežijí zimu. Na jaře pak začnou hromadně klíčit. Jejich tlusté klíčky se energicky zavrtávají do opadu, nečekanou silou prorážejí kožnaté listy, často silnou vrstvu, aby skrz ni co nejrychleji dospěly do země. A pak, jednoho vlhého dne, je nám dopřáno zúčastnit se slavnosti. Slavnosti pozdvihování. Všechna semínka, co je jich v lese naseto, zvednou se — a najednou stojí na svých životem nabitých stopečkách jako vlajky na žerdích, jako maličké semaforečky. Ježí se tu v nepřehledných kobercích. A dalšího, ne příliš vzdáleného dne ty vztyčené, leskle nafialovělé semaforečky nabobtnají, začnou praskat a otvírat se a z jejich útrobu se vysoukají zelené ještě ne jehličky, zatím jen jehličkám podobné lístky, ty se rozprostrou nad zemí — a je to hotový zázrak. Slavnost pozdvihování toho vlhého jarního dne během chvíle vystřídá slavnost zrození hvězd. V jednom jediném dni je původně hnědá země od hvězdiček modravě zelená. Pozorný návštěvník od toho dne málem nemá kam došlápnout, aby těm bezbranným zárodkům neublížil.

— Tak to v lese vypadá, když zjara klíčí nová generace jedle. My lesníci snad neznáme krásnější zážitek. Chodíme Jedlovou a v jednom kuse vykřikujeme nadšením.

— To nadšení však se postupně vytrácí, když během léta pozorujeme, jak koberce řídnou, jak se ty krásné hvězdičky jedna za druhou ztrácejí — až nakonec, než přijde podzim, je většina pryč.

OKOLNOSTI NEBYLY VŽDY PŘÍZNIVÉ

Co se týká mého psaní, není to ani tak koníček, jako druhá přirozenost. Nepíšu výhradně o lese a přírodě, ale mám k tomu nejbližší. První časopisecké prózy v mládí byly zcela spontánní bez jakéhokoli vzoru, ale později, když jsem byl po „bratrské okupaci“ zbaven vedoucího postavení a pro útěchu se pokoušel o napsání celé knížky, náhodou jsem se začel do nádherných přírodních próz ruského spisovatele Michaila Prišvina. Ty na mě velice silně zapůsobily a jistě mě i ovlivnily v pohledu na literaturu, ale jestli se mi staly přímo vzorem, to nemůžu posoudit. Všechno, co jsem kdy napsal, je docela jiné. Ta knížka tehdy opravdu vyšla, a to kupodivu už za tvrdé normalizace. Měl jsem totiž to obrovské štěstí, že v nakladatelství náhodou nezapátrali po mé politické minulosti, jinak by vyjít nemohla. Byla to má prvotní

na Zelená mříž. Pak už jsem nemohl nic vydat až do revoluce. V roce 1990 mě přijali do nově zakládané Obce spisovatelů a brzy jsem vydal sbírku mezitím nasbíraných próz *Kouřová znamení*. V dalších letech mě vrácená zodpovědnost v lesnictví k psaní příliš nepustila. Teprve teď v důchodu znovu píšu a vloni mi vyšla knížka *Ze zápisníku lesníka*, trochu skutečný a trochu fiktivní příběh jednoho lidského osudu od studií až po odchod na odpočinek. Teď mám rozepsány tři možné budoucí knihy, na nichž střídavě pracuji, ale jen jeden z těch rukopisů, *Duše lesa*, se znovu z větší části týká přírody, lesnictví a ekologie, jak se asi ode mě dá čekat.“

— Co zbývá dodat? Pan Jaroslav Veškrna oslavil v březnu krásné 75. narozeniny a my mu přejeme hodně zdraví a sil do dalších let.

Ladislava Řehounková

— Ale ani ty, které přežily léto a vyrostly ve statné jednoleté jedličky, vyhráno nemají. Zmizí přes zimu.

— Když poklekne a díváme se pozorně, kam že všechna ta nádhra odešla, brzy to vidíme: místo jedlíček se země ježí zahnědlými, zavadlými, většinou stále ještě stojícími smítky a smítečky. Jsou to seschlá torza klíčků, které již nezesílí a nikdy nevyrostou v oddenky mohutných kmenů, jak bylo leckterým původně určeno. Hvězdy jsou pryč, zmizely jako srpem uťaty. Avšak kromě bodlinek uschlých klíčků zůstává ještě jedna, zřetelnější stopa: při pokleku se musíme vyhýbat všudypřítomným černým hromádkám.

— Ne, teď už jedle takové štěstí mít nebude jako před devadesáti či osmdesáti lety. Dnes její budoucnost žádný plot kolem celé hory nezachrání. Srnčí zvěř se tu nerušeně množí a krmí vším, po čem jen srdce prahne.

— Jedle přesto ještě zlému osudu vzdoruje. Miliony semen rozsévá v intervalech kratších než kdy předtím. Místo spravedlivé naděje však se v přízemí hromadí a rozpadají produkty přežvýkavých útrob.

— Zašlo to daleko. Přeju si zázrak. Přeju si, aby vzpurná příroda odkryla karty. Aby nás poučila.

— Aspoň na čas, aspoň na krátký čas kdyby se počet zvěře přiblížil zas normálu!

— Je ale opravdu tak důležité, aby právě na tomto návrší nebyl zpřetrhán řetěz odvěkých generací jedle, když všude už se to stalo? Není to jen hloupá nostalgie lesníka?

— Blízko silnice potkám hrstku starých známých, dnes již odrůstajících jedlíček, do výše pasu ještě poznamenaných vyčpělými chemickými nátěry.

— U toho mělo zůstat, mělo se pokračovat v natírání a postřích semenáček místo neúčinného plotu, vyčítám

sám sobě, a možná by jich přežilo víc. Takto jen těmto několika desítkám se snad může podařit, aby se začlenily do struktury budoucího smíšeného lesa. Na ukázkou. Jako chudý vzorek toho, co by lesu slušelo ve velkém. Tady, na té ploše jako dlaň, na tisícině původního území jedle bělokoré, už jen v horním patře dosud nejhojnější z přítomných dřevin.

— Tak si to tu — dnes už jako cizí host — ve zlosti říkám, ale vzápětí potkám srnu se dvěma srnčaty, a když se zastavím, zlost po chvíli opadá. Dalekohledem sleduji, jak se ta něžná matka svými dětmi důkladně zaobírá, jak olizuje umolousané zadečky, jak ty své poklady hýčká — a jsem odzbrojen. Ne, vinu nemůžu přičítat jim. Těto srně a těmto srnčatům. To člověk si zadal úkol opravovat odvěké přírodní zákony.

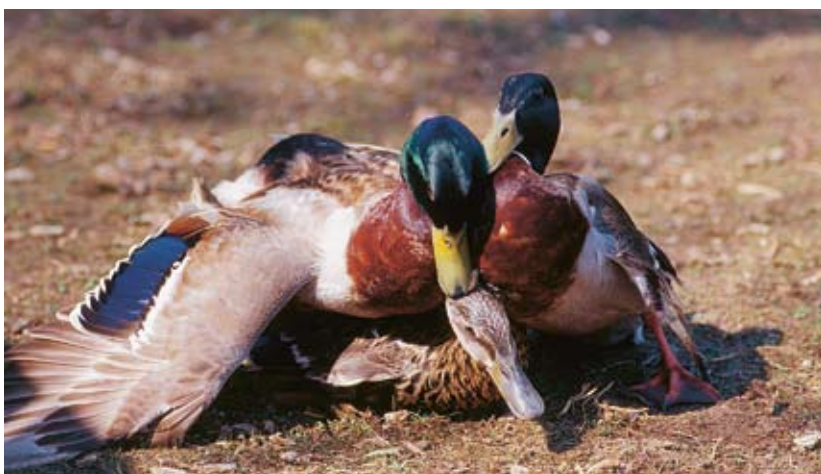
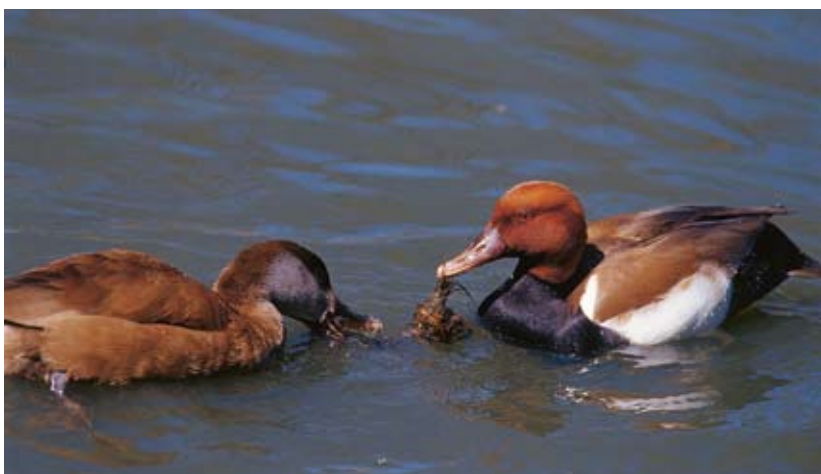
— Jenže se na té své krátké pouti dějinami osudově zmýlil. Snad v dobrém úmyslu, ale s malou představivostí, tu křehkou rovnováhu lesa, o níž se po věky starala příroda sama, lehkomyšlně narušil. Neprohlédl dvojsečnost svého vítězství. Vybíjoval si na přírodě nezměrnou starost o udržování rovnováhy a zapomněl, že brzy na ni nebude stačit. Neumí to, co uměli čtyřnozí masožravci v původní divočině. Neumí konat, co by konala příroda, kdyby všechno zůstalo při starém.

— Čekám dlouho a trpělivě, dokud se srnčí trojice nevzdálí z dohledu, až pak se pohnu k odchodu.

— Opatrnost byla zbytečná. Hned jak vykročím, ozve se za mnou bákání. A už slabý vidlák vydupáváním poplašných signálů těmi svými vysokými nepravidelnými skoky varuje přede mnou širé okolí. Nejsem čtyřnohý masožravec a nemám hlad. A tak napůl smířen odcházím.

námluvy v ptačí říši

Příroda vybavila ptačí druhy zvláštním instinktem rozmnožování. Před vlastním aktem páření dochází k toku, který je odlišný podle toho, zda jde o uzavření svazku s jedním partnerem, či se jedná o samce, který má více partnerek. Tok může probíhat nejen na zemi, ale i na vodě, na stromě či vysoko v oblacích.

Také předávání darů je jedním z ceremoniálů při námluvách ptáků. Ledňáček nebo rybák přináší jako svatební dar ulovenou ryбку. Drží ji v zobáku a samička si ji převeze.

— Samec zrzohlávky rudozubé si počíná obdobně. Na hladině obeplouvá svou vyvolenou, pokyvuje hlavou a na rozdíl od jiných kachen ji krmí. Chvilí co chvíli se potápí pro nějaké rostlinné sousto, aby jej předal nevěstě. Zjistil jsem, že kačeři zrzohlávky se chovají ke svým družkám odlišně. Některý samec vypluje na hladinu se svatebním darem a čeká, až si jej samice ze zobáku převeze. Jiný zase po vynoření položí dar před samici, která si ho sebere. Později dochází k páření.

— Zajímavý akt páření má také slípka zelenonohá. I když hnízdí a žije převážně na vodní hladině, páří se na břehu na pevné zemi. Pozoroval jsem pár, který již měl vybudované hnízdo, kdy samice seděla na prvním vajíčku. K hnízdu připlul sameček, který nesl v zobáku suchý list jako další prvek stavebního materiálu pro hnízdo. Samička jej převzala, uložila do hnízda a ihned se samcem odplula ke břehu, kde došlo ke kopulaci. Potom se zase vrátila zpět na hnízdo. Sameček zůstal na břehu.

— Svatební hry známe i u dravců, kdy vysoko nad stromy provádí vzdušné akrobacie, chytají se pařáty a potom se spirálovitě spouští dolů. Často za stálého hlasitého pískání. Podobně si počíná i včelojed lesní, jen s tím rozdílem, že oba partneři při plachtění jsou poměrně tiší. Ovšem těsně před pářením jsem viděl, jak samice slétla na strom, přilétl samec, který jí naskočil na hřbet a oba se za hlasitého pískání oddávali milostnému aktu.

— Nevšední námluvy probíhají také u rorýse obecného, který se páří se svou družkou v letu. Samice najednou let zpomalí, nadzvedne křídla a samec se k ní přiblíží zespodu. Potom se obrátí a přitiskne se na samici a jako točící se klubko oba padají dolů. Po několika vteřinách se od sebe oddělí a létají každý zvlášť.

J. Zumr, foto autor

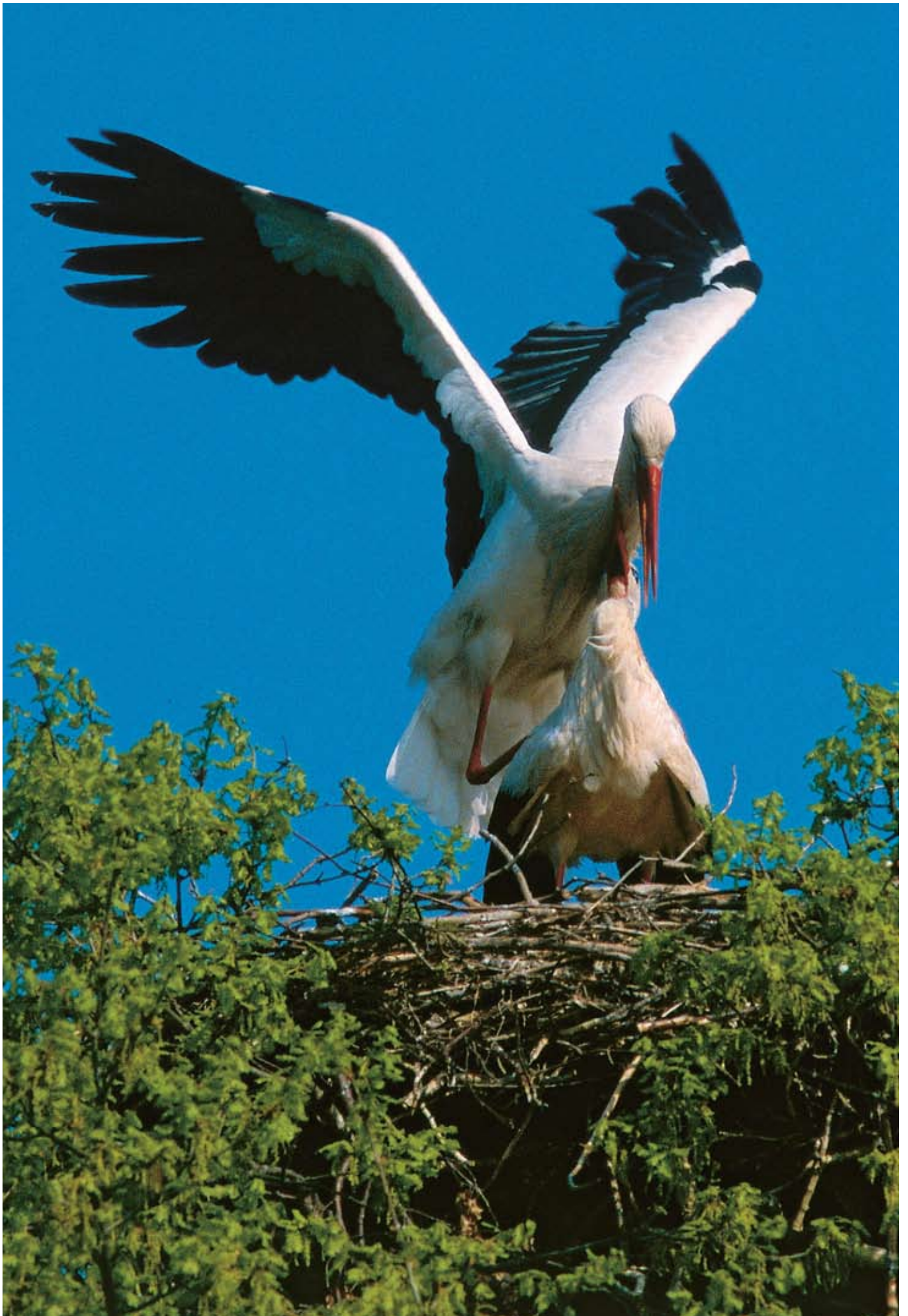
1 4
2
3

1 Tetřev hlušeč začíná tokat na stromě. Potom slétne na zem, kde v toku pokračuje, a tam dochází i k páření.

2 Kačeři zrzohlávky rudozubé během toku svou družku krmí.

3 Samice kachny divoké pronásleduje často více samců. Výjimečně může dojít i k šarvátkám na souši.

4 Čáp bílý není věrný své samici. Páří se i s jinou, která přilétne na hnízdiště dřív.

fotosoutěž leden–březen 2008

Děkujeme za hezké snímky, potěšily nás a bylo vidět, že jste se do soutěže pustili s chutí.

1 2
3

1 *Kategorie „Lesní flóra“:*
tady opět zabodoval
jeden z minulých vítězů
pan Tomáš Pospíšil se
svým Koniklecem.

2 *Kategorie „Zvířata
v lese“:* vítězný snímek se
jmenuje Na čekání a je
od pana Jiřího Durdíka.

3 *„Náladové foto z lesního
prostředí“:*
doufáme, že stejně jako
my budete i vy osloveni
Zimním lesem autora
pana Stanislava Voksy.

keltský horoskop a křížovka

1. 4.–10. 4. JEŘÁB – PŘÍVĚTIVÝ A ZATVRZELÝ

Odolný strom, který najdete v rovinách, v podhůří, kolem cest, uprostřed měst i v drsnějších oblastech. Také lidé zrození v tomto znamení se dokážou účinně postavit proti obtížím osudu. Ačkoliv se to nezdá, jemnost zakletá v Jeřábu je silná a vytrvalá. Bývají to lidé vkusní, mají filozofickou povahu. Přemýšlejí o zákonitostech tohoto světa a s chápavým úsměvem přecházejí poklesky své i druhých. Moc dobře vědí, že každá mince má svůj rub. Jsou manuálně zruční a projevují umělecké nadání. Milují vášnivě, jejich city jsou plné, i když nepřilíší stálé. Mají touhu hledat, těší je noví lidé a nové poznatky. Někdy mění sympatie. Jsou skromní a obětaví. Pro druhé dokážou udělat maximum, na odměnu nečekají. Motivací je uznání a pochvala, i když se při ní rdí stejně jako plody jeřábu.

11. 4.–20. 4. JAVOR – PEVNÝ A UZAVŘENÝ

Samo jméno tohoto stromu a jeho pevné, šedavě bílé dřevo vyvolávají představu hudby a poezie. I lidé narození v jeho znamení jsou citliví. Svou nesmělost a zdrženlivost skrývají za siláckými slovy a velkými gesty. Protože jsou citově zranitelní, stylizují se do role cyniků. Ale za

tvrdou maskou najdete chápavou poetickou duši. V lásce jsou to lidé složití. Chtějí protějšku imponovat, takže mu vnucují své rozmazy. Člověk narozený ve znamení Javoru je originální. Je inteligentní a ambiciózní, vzdělaný, obdařený vynikající pamětí. Když si oblíbí nějaký obor nebo projeví o něco hlubší zájem, lehce si osvojí spoustu informací. Jakmile pochopíte složitou a rozpornou povahu Javoru, poznáte člověka, na kterého se hned tak nezapomíná.

21. 4.–30. 4. OŘEŠÁK – VYTRVALÝ A ŽÁRLIVÝ

Statný strom, který v krajině rozhodně nepřehlédnete. Podobný je i člověk zrozený v tomto znamení. Je zvláštní a upoutá vaši pozornost. Má osobitý půvab a šarm, je sebevědomý a zvyklý spoléhat sám na sebe. K ostatním je nedůvěřivý. S lidmi jedná zdvořile, ovšem své záměry a cíle dokáže uskutečňovat i tvrdým způsobem. Pravý „ořechový“ člověk je plný rozporů. Navíc mu chybí pružnost, což mu na popularitě zrovna nepřidá. Přesto bývá obdivován a těší se značné autoritě. Nikdy neodpočívá, je to neuvěřitelný pracant. Stinnou stránkou věci je, že nenechává odpočinout ani druhé. Respekt u něj budí osoby ve vyšší funkci.

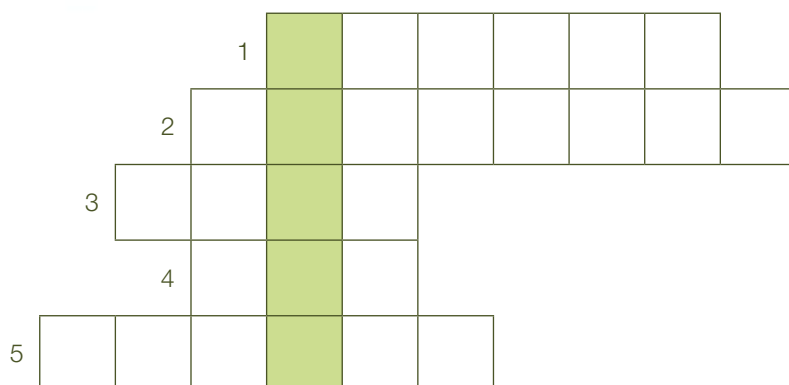
POMŮČKA: APIN, KÁIK, PIPA, SOTO, TENZIO	ALPSKÝ HORSKÝ SKŘITEK	NÍZKÁ DŘEVINA	ZNAČKA VYTAHŮ	SOPOTY (POLSKY)	ATOM PRVKU S RŮZNOU ATOM. HMOT.	LESU ZDAR	KŠANDY	VRCH U KUTNÉ HORY	OBTEKÁNÍ	DRAŽDANY (NĚMECKY)	SOLMIZAČNÍ SLABIKA	BĚLOVESKÁ KYSELKA	VČELÍ PRODUKT	OPERNÍ PISEŇ
JAKSI (SLOVENSKY)						ZDRAVÍ NEBEZPEČNÁ								
TOHOTO ROKU						PLEMENO PSA STOUPENEC MONISMU								
ZAČÁTEK TAJENKY											MOŽNÁ SLOŽKA PRAC. PŘÍPRAVKŮ			
LESU ZDAR	SMĚR CESTY	ŠPANĚLSKÝ CONQUISTA- DOR NÁPLŇ KOPIREK					ŽEBRO GLYKOSID PETRŽELE					PŘEDLOŽKA STĚNA (SLOVENSKY)		
TYP SPORTOVNÍHO VOZU AUDI			PODNIK V PEČKÁCH OBLOHA					NĚKDE (BÁSNICKY) ISLÁMSKÉ TRADICE					JMÉNO HERCE FIALY	TICHÝ
RONĚNÍ				AMERICKÁ ŽABA, MUŽSKÝ HLAS						ZIMA (SUMERSKY) ENTE NAZIONALE IDROCARBURI (ZKR.)				
ANEBO					KONEC TAJENKY CITOSLOVCE UPOZORNĚNÍ									
CIZÍ MUŽSKÉ JMÉNO										JINAM (SLOVENSKY)				
TRESTANCI (ZASTARALE)										PŘEDEM URČENÝ				

Autor křížovky
Jiří Zvolánek

pojdte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou

křížovka
výherci

Do fotosoutěže vyhlášené v lednu se odvážně zapojil i jedenáctiletý Ondra Rouzek a sami můžete posoudit z jeho snímku Zimní nálada, jaký je to šikovný fotograf. Neztratil se ani v konkurenci dospělých, posíláme mu proto odměnu.

Výherci kvízu z únorového čísla:

žáci ZŠ Praktická, Karlovice

a Jiřík a Milošek Pochobradských, Bačetín

Správná odpověď:

všežravci

Obrázek zvířátka, skrývajícího se v tajence, nám pošlete do 15. května na níže uvedenou adresu, na obálku připište „Jehlička a Lupínek“. Ze správných odpovědí vylosujeme vítěze a odměníme ho dárkem.

Adresa: Redakce časopisu Lesu Zdar, Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové

pro inspiraci ke kolegům do Saska

Lesní pedagogika se v České republice začíná dostávat do povědomí pracovníků v oblasti vzdělávání i široké veřejnosti. Přesto se máme stále co učit, například od kolegů ze zahraničí.

LESNÍ PEDAGOGIKA V SASKU

Každá lesní správa spolupracuje s veřejností a věnuje se osvětě a vzdělávání v oblasti lesnictví a lesního hospodářství. Všechny pilíře lesnictví, ať se jedná o správu státních lesů, odbornou správu, dodržování lesního zákona nebo o lesní pedagogiku a práci s veřejností, zde mají zcela stejnou váhu. Lesní pedagogika je saským zákonem řízena od května 2007. Lesní pedagogice se nicméně místní lesníci věnují již 17 let.

— Saské státní lesy mají k dispozici čtyři „vzdělávací“ místa – lesní zážitkové centrum, návštěvní a výukové středisko, středisko společné s Drážďanskou univerzitou a výukové středisko pro učně.

— Lesní pedagogice se v Sasku nevěnují jen státní lesy, ale i různé spolky a živnostníci. Ti pracují pro lesní správu a mají na starost styk s veřejností, reklamu a vytváření vzdělávacích programů. Součástí příjmů externích pracovníků za pořádání programů tvoří poplatky vybrané přímo od turistů a rekreatantů tamních hotelů, penzionů a ubytoven, pro které program připravují. Starají se i o předběžnou prezentaci akce, a to právě prostřednictvím místních rekreačních zařízení, které své návštěvníky nezištně informují o možnosti návštěvy do okolních lesů s fundovaným průvodcem.

LESNÍ ŠKOLA

Lesní škola, kterou jsme v Sasku navštívili, oficiálně funguje od roku 1998, ale výuka zde probíhá již od roku 1991. Školní a jiné kolektivy se zde střídají v pravidelných týdenních intervalech s výukou od pondělí do pátku. Během celého roku se v lesní škole vystřídá cca 59 tříd s 1 186 dětmi. Ke konci školního roku je poptávka po programu velmi vysoká a během několika týdnů se proškolí více tříd. V loňském roce se pobytu v Lesní škole zúčastnily společně s německými školami i tři třídy z České republiky, a to z příhraničního města Osek.

— Dětem jsou předávány informace tříděné a přizpůsobené možnostem jejich chápání dle věku. Úkolem lesních pedagogů (3 pracovníci lesní školy) je podat dětem zábavnou formou informace o lesnictví a ukázat jim práci revírníků i lesních dělníků. Program pro pětidenní pobyt žáků je připraven tak, aby děti zaujal, motivoval, poučil, zanechal v nich hezké vzpomínky a aby se do lesní školy děti rády vracely. Pro provoz a přípravu programů má lesní škola vyhrazen vlastní rozpočet v rámci rozpočtu lesní správy. Poplatek za týdenní pobyt, který je ze dvou třetin dotován státními lesy, si děti platí samy.

AREÁL A BUDOVY LESNÍ ŠKOLY

V areálu se nachází hlavní budova lesní školy s různě

zaměřenými učebnami, místností se stálou expozicí obohacenou o dřevěné zvukové nástroje a přístroje, kuchyni a jídelnou. Místnosti a chodby jsou vyzdobeny např. exponáty vycpanin ptáků a drobných živočichů či dřvořezbářskými výtvoři dobrovolníků. Pro výukové pomůcky a hry se využívá hlavně dřevo. Nenásilným způsobem je tak docíleno propagace dřeva jako přírodního a obnovitelného materiálu.

— V další budově se nachází ubytovna s menší kuchyní a výukovou místností vybavenou audiovizuální technikou. Ve volném čase mohou děti využít hrací místnosti se stolním fotbalem a obdobou šipek (místo šipek balonek, princip suchého zipu).

— Za hezkého počasí děti vybíjejí nastřádanou energii na hřišti, zvířecím doskočišti nebo připravují ve skupinkách lesní pohádky, které pak ostatním předvádí na podiu Lesního divadla. V celém areálu se nachází spousta zajímavých atrakcí ze dřeva a dřevostaveb. Chodníky, hřiště a místa s vysokou mírou nebezpečí úrazu jsou pokryta z bezpečnostních důvodů štěpkou, která je měkká a dobře tlumí dopad. Štěpku si v lesní škole vyrábějí sami a využívá se zde také pro vytápění budov v celém areálu.

INSPIRACE

Z návštěvy lesní školy jsme si odnesli skutečně hodnotnou inspiraci. Zaujala nás například možnost vybudování oddechových a sportovních míst s pokrytím jednoduše obnovitelné štěpkou, nápady na venkovní aktivity a hry, spoustu námětů na využití dřevní suroviny pro výrobu výukových pomůcek. Inspirace v rozšiřování výukových programů s praktickou částí, kdy si děti mohou vyrobit z přírodnin např. probíraného živočicha nebo společně vymyslí model růstu stromu, který následně realizují pomocí papíru a textilie apod. Zaměstnanci saských lesů nám ukázali i jiné cesty, jak pracovat s veřejností (např. využití potenciálu rekreačních oblastí). Poznali jsme také, že existuje řada fungujících forem spolupráce s externími pracovníky při přípravě akcí pro veřejnost atd.

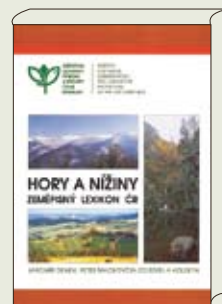
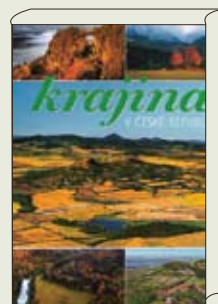
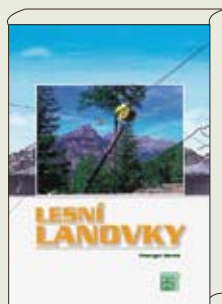
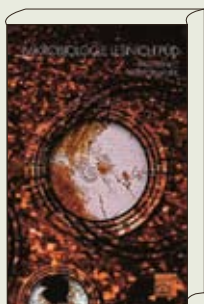
— Lesní škola má stejný cíl jako naše vzdělávací střediska, a to jít vstříc veřejnosti a ukázat jí, že lesnictví a lesní hospodářství se staletou tradicí má hodnotné místo v jejím životě. Environmentální výchova, osvětla a vzdělávání dětí a mládeže v této oblasti jsou důležité už jen proto, že na nich spočine rozhodnutí, jak budou lesy vypadat za třicet nebo padesát let.

— A kdo jiný jim může o lese a hospodaření v něm říci víc než sám lesník!

Ing. Lucie Wojtylová a Ing. Eva Kajzarová

fotky k článku najdete na naší internetových stránkách

nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

ZDRAVOTNÍ STAV LESNÍCH POROSTŮ NA LS JABLUNKOV: PŘÍČINY, PROJEVY A PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ POŠKOZENÍ SMRKOVÝCH POROSTŮ VE SLEZSKÝCH BESKYDECH

Health state of the forest stands in forest administration Jablunkov: causes, symptoms and expected development of the spruce stand damage in the Slezské Beskydy Mts.

— Sborník abstraktů v češtině a v angličtině z mezinárodního semináře (Dolní Lomná, 30. 5.–1. 6. 2007), který byl podpořen Ministerstvem zemědělství ČR a Lesy České republiky, s. p., a který pořádaly Ministerstvo zemědělství ČR a Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., v souvislosti s řešením Projektu MZe č. 0002070201 „Stabilizace funkcí lesa v biotopech narušených antropogenní činností v měnících se podmínkách prostředí“.
Vyd. Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Jíloviště-Strnady, 2007 /darováno knihovnou VÚLHM Jíloviště-Strnady technické knihovně LČR HK/

STÁTNÍ LESY – VČERA A DNES

— Sborník referátů z mezinárodní konference (Srní, 28. 4. 2006), kterou pořádala Orbis Viridis, o. p. s., Hluboká nad Vltavou, pod záštitou ing. Jiřího Papeže. Po úvodním slově J. Papeže následují čtyři referáty: Zlatá éra českého lesnictví, Šumava a schwarzenberská lesní správa (V. Kasal), Společné rysy nejlepších organizací státních lesů EU (P. Kitzberger), Reforma Bavorských

státních lesů 2004–2005 (J. Oetting) a Transformace Rakouských státních lesů 1996 (W. Chaloupek).
Vyd. Orbis Viridis, o. p. s., Hluboká nad Vltavou, 2006
/darováno technické knihovně LČR HK/

PŘÍRODĚ BLÍZKÉ HOSPODAŘENÍ V LESÍCH CHRÁNĚNÝCH KRAJINNÝCH OBLASTÍ

— Sborník přednášek ze semináře (Průhonice, 30. 3. 1999), který pořádaly Správa Chráněných krajinných oblastí České republiky a Česká lesnická společnost. Seminář měl přispět k trvalé komunikaci při prosazení požadavků ochrany přírody na péči o lesy a jejich využívání mezi lesníky ve službách ochrany přírody, lesníky ve službách vlastníků a majetkových správců lesů, pracovníky hospodářské úpravy lesů a lesníky z vědeckých a výzkumných pracovišť.

Vyd. Správa chráněných krajinných oblastí České republiky, Praha, 1999
/darováno technické knihovně LČR HK/

VÝZNAM A PŘEDPOKLADY ČINNOSTI LTM – HB

— Sborník tezí příspěvků z odborného semináře (Brno, 14. 9. 1995), který pořádaly Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta, Ústav lesnických staveb a meliorací a Česká lesnická společnost, Odborná skupina lesnických staveb, meliorací a hrazení bystřin.

Vyd. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 1995
/darováno technické knihovně LČR HK/

MIKROBIOLOGIE LESNÍCH PŮD Pavel Samec a Pavel Formánek

— Předkládaná práce shrnuje teoretické poznatky o biologii lesních půd a vzájemných vztazích mezi půdní neživou a živou složkou. Skladba kapitol kombinuje řazení klasických učebnic ekologie a půdoznalství upravené navíc o koncepte dalších oborů (evoluční a molekulární biologie, fyzikální chemie, pedogeografie a ekotoxikologie). Součástí textu proto jsou nejen kapitoly věnované fyziologii půdní bioty, ale rovněž i statě popisující provázanost fyziologie půdních mikroorganismů s půdotvornými procesy. Aby tento výčet byl ucelený, byly zařazeny i kapitoly zabývající se tvorbou půd a obecně jejich vlastnostmi. Předkládaný text se snaží ukázat pestrost funkcí mikrobů v lesních půdách. Studium biologie a ekologie půdních mikroorganismů má potenciální využití v aplikacích ochrany lesa, lesnické typologii i v pěstování lesa. Zohlednění funkcí mikroorganismů v lesním prostředí je přínosné i pro hlubší pochopení principů trvale udržitelného lesního hospodářství. Látka v publikaci předpokládá středoškolský rozsah znalostí biologie a chemie. Vznik předkládané studie finančně podpořil projekt Grantové agentury České republiky číslo 526/03/H036 „Současný stav a trendy vývoje lesů v kulturní krajině“.
Vyd. Lesnická práce, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007
/darováno (s distribučním poplatkem) Lesnickou a dřevařskou fakultou MZLU v Brně technické knihovně LČR HK/

HARVESTOROVÉ TECHNOLOGIE A VLIV NA LESNÍ POROSTY Václav Malík a Jiří Dvořák

— Vědecká monografie se zabývá harvesterovými technologiemi, harvestory, vyvážecími traktory a ekologickými a ekonomickými dopady provozu těžebně dopravních strojů na lesní ekosystémy.
Vyd. Václav Malík, Jiří Dvořák, Praha, 2007, Lesnická práce, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007, v rámci sborníku původních vědeckých prací a monografií Folia Forestalia Bohemica, řada Lescnictví (Forestalia), svazek 5 /zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

PRŮVODCE TRUTNOVSKÝM PARKEM Eugen Král a kolektiv

— Po nezbytných informacích o parku, který se nachází v Podkrkonošské pánvi a je situován na jižním okraji historického jádra města Trutnov, je v průvodci zmapována a podchycena celá škála jednotlivých, často vzácných druhů dřevin. Průběžný seznam všech druhů je doplněn abecedním přehledem dle českých a latinských názvů. Samostatný soubor tvoří krátké charakteristiky dřevin. Vzhledem k novým metodám poznávání a změnám v druhové skladbě bylo přistoupeno k druhému, doplněnému a zmodernizovanému vydání průvodce, který zpřesňuje současná inventarizační šetření o dřevinách parku a podchycuje řadu druhů i kvalitními fotografiemi.
Vyd. Český svaz ochránců přírody Trutnov, 2007 /druhé, doplněné a upravené vydání/ /přiděleno technické knihovně LČR HK/

LESNÍ LANOVKY

Přemysl Horek

— Publikace podrobněji zpracovává problematiku lanovkového přibližování dříví. Autor se svými 35letými zkušenostmi, a to jako operátor lesních lanovek, školicí instruktor a vývojový pracovník spolupověřený za technický vývoj tuzemských typů lesních lanovek poslední doby, je sám pracovníkem Výzkumné stanice ve Křtinách, která se intenzivně zabývá vývojem lesních lanovek na úrovni souměřitelné v mezinárodním srovnání.

Vyd. Lesnická práce, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007

/zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

VÝZKUMNÝ ÚSTAV LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ A MYSLIVOSTI: VÝROČNÍ ZPRÁVA 2005

VÝZKUMNÝ ÚSTAV LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ A MYSLIVOSTI, V. V. I.: VÝROČNÍ ZPRÁVA 2006

Vyd. VÚLHM Jíloviště-Strnady, 2006, resp. VÚLHM, v. v. i., Strnady, 2007 /darováno Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Strnady, technické knihovně LČR HK/

KRAJINA V ČESKÉ REPUBLICE

editoři: Jan Němec, František Pojer

— Kniha, která je dílem čtyř desítek autorů, mapuje krajinu v České republice, její vývoj a změny v důsledku lidské činnosti. V první části se autoři zabývají obecnými tématy, jako je klasifikace krajiny, její struktura atd. Čtenář se dozví, co vlastně krajina je, jaké typy krajiny rozeznáváme, jakým způsobem krajina disponovala osídlení a naopak jak ji v průběhu časů člověk proměňoval a proměňuje ke svému obrazu. Čtenář se také dozví, že krajina má svou přírodní a kulturní paměť a co z ní lze vyčíst. Vývoj krajiny na území dnešních Čech je zde popisován v průběhu geologické historie čtvrtohor, kdy její tvářnost ovlivňovalo střídání dob ledových a meziledových, až do současnosti, kdy je evropská kulturní krajina výrazně změněna lidskou činností. Krajina Čech je popisována v kontextu s archetypy evropské kulturní krajiny. Najdeme zde kapitoly, které se zabývají osídlením, projevy lidské činnosti v krajině, krajinným rázem, ale i tím, jak se krajina odrazila v uměleckých, hudebních i výtvarných dílech. Závěr první části je věnován ochraně kulturní krajiny, potřebám plánování a tvorby krajiny a trendům dalšího vývoje. Zde čtenář najde i podrobné rozdělení různých typů chráněných území. Druhá, obsáhlejší část, systematicky popisuje velkoplošná chráněná území,

tedy všechny čtyři národní parky a 25 chráněných krajinných oblastí v České republice. Mezi stovkami fotografií, které knihu provází, je velké množství leteckých záběrů, které čtenářům nejen ukazují naši krajinu z méně známého a velmi atraktivního úhlu pohledu, ale hlavně umožňují uvědomit si souvislosti, které při běžném pohledu z naší pozemské perspektivy často unikají.

Vyd. pro Ministerstvo životního prostředí Consult, Praha, 2007

ZEMĚPISNÝ LEXIKON ČR: HORY A NÍŽINY

editoři: Jaromír Demek a Peter Mackovčín

— Ve 2. vydání byl text značně přepracován. Podstatně byly doplněny údaje o zvláště chráněných územích všech úrovní a o biotě. Na základě mapování v měřítku 1 : 200 000 zpracovalo oddělení aplikací GIS Agentury ochrany přírody a krajiny ČR novou digitální mapu geomorfologického členění ČR v měřítku 1 : 500 000 na podkladu vrstevnicové mapy ArcČR 500, která je jednak po listech v textu a jednak v celku na přiloženém CD. Abecedně řazená zeměpisná jména – geomorfologické jednotky a jednotlivé body (vrcholy, kóty) – mají čísla (indexy), podle kterých je možné je najít v textu, i na přiložené mapě. Čísla rovněž usnadňují stanovit hierarchii jednotek, protože větší jednotky se často dělí v lexikonu ještě na menší.

U jednotek je zpravidla uvedeno jejich umístění v ČR, případně ve větších jednotkách. U jednotlivých jednotek jsou uvedeny další údaje, jako plocha v kilometrech čtverečních a u taxonomicky vyšších jednotek i střední nadmořská výška a střední sklon povrchu ve stupních. Dále jsou uvedeny příznačné tvary georeliéfu (např. skalní útvary, významná údolí apod.), geologická složení a významné nerostné suroviny. Uvedeny jsou i příznačné rysy využívání země – pole, louky a lesy s uvedením význačných druhů rostlinstva a živočišstva. V knize jsou i zvláště chráněná území – národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. Konečně jsou zde uvedeny i některé turistické zajímavosti a objekty (např. rozhledny). Vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, Brno, 2006 (2., přepracované a doplněné vydání) /zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

SLOVNÍK POMÍSTNÍCH JMEN V ČECHÁCH. III (BAV–BÍD)

Jana Matúšová a kolektiv

— Pomístní jména – jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest – v sobě skrývají nespočetné zajímavé a přitažlivé informace. Představují nejen unikátní jazykové útvary, ale i zdroj poznatků

pro regionální historii, archeologii, etnografii, přírodovědu i jiné vědní obory. Ve třetím svazku Slovníku pomístních jmen v Čechách jsou představena pomístní jména, která začínají písmeny BAV–BÍD nebo obsahují slova začínající těmito písmeny. Vyd. Academia, Praha, 2007 /zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

KRKOŇE – PŘÍRODA, HISTORIE, ŽIVOT

— Tato kniha, v pořadí čtvrtý svazek z edice „Krajina a lidé“, která vyšla ve spolupráci se Správou Krkonošského národního parku, přibližuje čtenářům nejnovější poznatky o Krkonoších a nabízí komplexní pohled na celé pohoří bez ohledu na státní hranici. Na 110 kapitolách se podílelo takřka 150 českých i polských autorů. Obrazový doprovod tvoří na 1 750 fotografií a dobových ilustrací, 170 mapek a plánek a 130 tabulek a grafů. Připojené CD obsahuje mimo jiné soupisy druhů živočichů, červený seznam cévnatých rostlin z území Krkonoš a obsáhlý seznam literatury. Knihu doplňují podrobné rejstříky a výběrový česko-německý a německo-polský místopisný slovníček, na závěr je zařazena esej o Krkonoších jako zdroji inspirace a Pouť krkonošská Karla Hynka Máchy. Vyd. nakladatelství Míloš Uhlíř – Baset, Praha, 2007, v edici Krajina a lidé /zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/ Jiří Uhlíř

aktualizace platných norem

V měsíci březnu došlo k aktualizaci těchto norem

Nové normy

ČSN EN 13363–1 + A1 (73 0303) Zařízení protisluneční ochrany kombinované se zasklením – 02.2008
ČSN EN 15217 (73 0324) Energetická náročnost budov – 02.2008
ČSN EN 1993–1–3 (73 1401) Navrhování ocelových konstrukcí – 02.2008
ČSN EN 1993–1–5 (73 1401) Navrhování ocelových konstrukcí – 02.2008
ČSN EN 1436 (73 7010) Vodorovné dopravní značení – 02.2008
ČSN 74 3305 Ochranná zábradlí – 01.2008

Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR – program sg Archiv IW – sekce normy.

Odebírané řady

01 09 Environmentální management
48 Lesnictví
49 Průmysl dřeva zpracovávající
73 Navrhování a provádění staveb
75 Vodní hospodářství

Odvětvové technické normy

TNV 75 Vodní hospodářství
TNO 83 Odpadové hospodářství

V MĚSÍCI KVĚTNU OSLAVÍ VÝZNAMNÁ ŽIVOTNÍ JUBILEA TITO PRACOVNÍCI LČR:

PADESÁTINY

MIROSLAVA DUCHOŇOVÁ	LZ KLADSKÁ
JAROSLAV FRANĚK	LZ KONOPIŠTĚ
BOŽENA HOFBAUEROVÁ	LS TELČ
JOSEF LOZIÁŠ	LZ ŽIDLOCHOVICE
MILUŠE ŠEBOVÁ	LZ KONOPIŠTĚ

ŠEDESÁTINY

PETR HLAVÁČEK	LZ KONOPIŠTĚ
SVATOPLUK FOLTA	LS BRUNTÁL
PAVEL KOURA	KI PLZEŇ
LADISLAV PAVLÍK	ŘEDITELSTVÍ
KAREL PŘIBÁŇ	LS HORŠOVSKÝ TÝN
MIROSLAV RAIŠL	LS KLATOVY
JOSEF SETNÍČKA	LS MĚLNÍK
LADISLAV ŠIMEK	LS FRÝDEK-MÍSTEK

**VŠEM JUBILANTŮM PŘEJEME
HODNĚ ZDRAVÍ A ŠTĚSTÍ DO DALŠÍCH LET.**

Schmallenberg/Německo

- Lesnická platforma pro řídicí pracovníky v průběhu veletrhu**
 - Odborné přednášky
 - Semináře
 - Diskuze s experty
- Fakta místo reklamy!**
 - Předvádění strojů nezávislými experty
 - Praktické ukázky 20 komplexních výrobních technologií
 - Nošená témata:
 - přes o les,
 - zpracování kalamity,
 - těžba energetického dřeva,
 - logistika
- Veletrh v lese!**
 - Lesnická technika v akci při zpracování kalamity
 - Aktuální téma: komunální technika, komponenty, doprava a energetika
 - Více než 400 vystavovatelů z 18 zemí
 - Přes 35 000 návštěvníků z řad odborné veřejnosti
 - Přes 90 000 m² výstavní plochy
 - Souděstí je specializovaná mezinárodní výstava KWF/DLG BioEnergyWood
 - FKM - nezávislý veletržní audit

www.kwf-tagung.de

Vědecký kongres
4. června 2008

Odborná exkurze
5.-7. června 2008

Lesnické stroje a přehlídka novinek
4.-7. června 2008

Informace v ČR a SR:
E-mail: raevova@lesprace.cz
Telefon: +420 604 211 175

fotoreporáž: Kinematovlak

1	1 Ukázky semínek a rostlin
2 3	2 Nejmenší návštěvníci / 3 Aby nás děti dobře našly
4 5	4 Jan Čenský si také vyzkoušel některé úkoly / 5 Nadšení nechybělo

